

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑.๑ ลักษณะทางกายภาพ

๑.๑.๑ ที่ตั้งอาณาเขต

อำเภอรัตนบุรีเป็นอำเภอหนึ่งใน ๑๗ อำเภอของจังหวัดสุรินทร์ อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดสุรินทร์ ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ ๗๐ กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ ๖๐๐ กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณพื้นที่ ๕๗๓.๘๘ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓๕๘,๖๗๕ ไร่

อาณาเขตอำเภอรัตนบุรี ติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอสุวรรณภูมิ อำเภอพนมพิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด และอำเภอราชสีห์ จังหวัดศรีสะเกษ

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอโนนนารายณ์ จังหวัดสุรินทร์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอบึงบูรพ์ อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ และอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

ดังแสดงในภาพที่ ๑ แผนที่แสดงที่ตั้งและอาณาเขตอำเภอรัตนบุรี

๑.๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

ลักษณะภูมิประเทศ อำเภอรัตนบุรี ตั้งอยู่บนที่ราบสูง ตอนกลางเป็นที่ราบลุ่ม ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลูกคลื่นลอนตื้น สภาพดินเป็นดินร่วนปนทรายเก็บน้ำได้ไม่ดีเท่าที่ควร

๑.๑.๓ สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศ เป็นแบบมรสุมเขตร้อน มี ๓ ฤดู ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม ๒ ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ โดยเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - เดือนกันยายน ทำให้มีอากาศชื้นและฝนตกชุกและลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน - เดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งช่วงนี้อากาศจะเย็นและแห้งแล้ง และก่อนที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จะเริ่มพัด อุณหภูมิจะสูงขึ้นในช่วงเดือนมีนาคม - เดือนเมษายน

- ฤดูร้อน ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม

- ฤดูฝน ระหว่างเดือน มิถุนายน - ตุลาคม

- ฤดูหนาว ระหว่างเดือน พฤศจิกายน - มกราคม

สภาพภูมิอากาศทั่วไปค่อนข้างแห้งแล้ง และมีฤดูหนาวและฝน ช่วงสั้น ๆ มีอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีอยู่ระหว่าง ๑๐ - ๔๑ องศาเซลเซียส ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐ มีปริมาณน้ำฝนสูงในเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน ของทุกปี และปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ ๑,๑๙๔.๑ มิลลิเมตร/ปี ดังแสดงในตารางที่ ๑ แสดงปริมาณน้ำฝนของอำเภอรัตนบุรี ปี ๒๕๕๘- ๒๕๖๐ อำเภอรัตนบุรี

ตารางที่ ๑ แสดงปริมาณน้ำฝนของอำเภอรัตนบุรี ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐ อำเภอรัตนบุรี

เดือน	ปริมาณน้ำฝน (มม.)			
	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	เฉลี่ย
มกราคม	-	๑๖.๐	-	๕.๓๓
กุมภาพันธ์	๖๖.๔	-	๗.๔	๒๔.๖๐
มีนาคม	๒๓.๗	๓.๒	๑๑๔.๘	๔๗.๒๓
เมษายน	๓๙.๙	๓๖.๖	๒๔.๗	๓๓.๗๓
พฤษภาคม	๕๗.๘	๙๑.๗	๑๔๑.๖	๙๗.๐๓
มิถุนายน	๘๓.๕	๔๒๘.๒	๗๒.๖	๑๙๔.๗๗
กรกฎาคม	๒๑๗.๙	๒๑๔.๐	๓๔๓.๔	๒๕๘.๔๓
สิงหาคม	๑๔๕.๔	๒๐๖.๗	๑๙๖.๙	๑๘๓.๐๐
กันยายน	๑๖๕.๐	๓๐๘.๒	๑๙๘.๙	๒๒๔.๐๓
ตุลาคม	๑๓๑.๙	๑๒๖.๕	๗๕.๔	๑๑๑.๒๗
พฤศจิกายน	๔๑.๕	๑๖.๒	-	๑๙.๒๓
ธันวาคม	-	-	๒.๓	๐.๗๗
รวม	๙๗๓.๐	๑,๔๓๑.๓	๑,๑๗๘.๐	
เฉลี่ย	๑,๑๙๔.๑ มิลลิเมตร/ปี			

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอรัตนบุรี

๑.๑.๔ เส้นทางคมนาคม

มีถนนที่ใช้คมนาคม ระหว่างอำเภอ เป็นถนนลาดยาง และถนนภายในอำเภอติดต่อระหว่าง ตำบลหมู่บ้าน ส่วนมากจะเป็นถนนลาดยาง และคอนกรีตเสริมเหล็ก

อำเภอรัตนบุรีมีเส้นทางรถยนต์ที่สำคัญ ๖ สายดังนี้

๑) รัตนบุรี - ท่าตูม - สุรินทร์ ระยะทาง ๗๔ กิโลเมตร

๒) รัตนบุรี - ศีขรภูมิ - สุรินทร์ ระยะทาง ๘๑ กิโลเมตร

๓) รัตนบุรี - อำเภอราษีไศล - อำเภออุทุมพรพิสัย - จังหวัดศรีสะเกษ ระยะทาง ๕๙ กิโลเมตร

๔) รัตนบุรี - สำโรงทาบ ระยะทาง ๔๒ กิโลเมตร

๕) รัตนบุรี - ทับใหญ่ ระยะทาง ๖ กิโลเมตร

๖) รัตนบุรี - ตำบลดอนแรด - อำเภอบึงบูรพ์ (ศรีสะเกษ) ระยะทาง ๒๔ กิโลเมตร

๑.๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

แหล่งน้ำในอำเภอรัตนบุรีที่สำคัญ ได้แก่

๑) ลำน้ำมูล ไหลผ่านด้านทิศเหนือของอำเภอ ได้แก่ ตำบลแก ตำบลกุดขาคีม ตำบลทับใหญ่ ตำบลดอนแรด และตำบลหนองบัวทอง ซึ่งกั้นเขตแดนระหว่างอำเภอรัตนบุรี กับอำเภอโพธิ์ทราย อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ระยะทางประมาณ ๘๐ กิโลเมตร

๒) ลำห้วยทับทัน ไหลผ่านด้านตะวันออกของอำเภอ ได้แก่ ตำบลเบิด และตำบลธาตุ ระยะทางประมาณ ๓๕ กิโลเมตร กั้นระหว่างอำเภอรัตนบุรีกับอำเภอบึงบูรพ์ อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ

๓) อ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว ตั้งอยู่ที่บ้านฝื่อใหญ่ หมู่ที่ ๕ ตำบลรัตนบุรี อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ห่างจากตัวอำเภอประมาณ ๓ กิโลเมตร ไปทางทิศใต้ตามเส้นทางอำเภอรัตนบุรี กับอำเภอศรีขรภูมิ ไหลผ่านตอนกลางของอำเภอ ได้แก่ ตำบลรัตนบุรี ตำบลหนองบัวทอง และตำบลดอนแรด

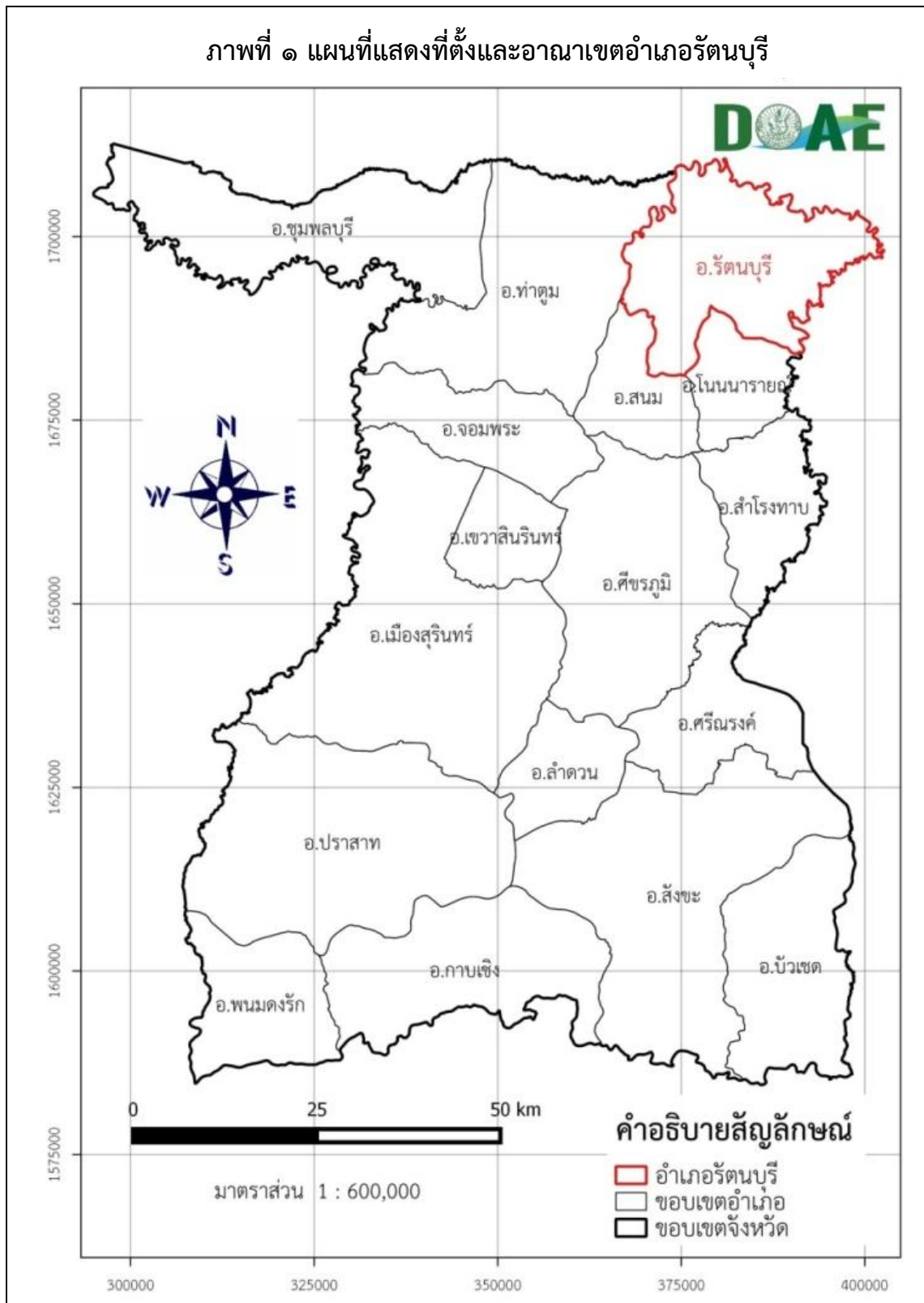
ทรัพยากรน้ำ

ดังแสดงในภาพที่ ๒ แผนที่แสดงแหล่งน้ำธรรมชาติ/ชลประทาน อำเภอรัตนบุรี

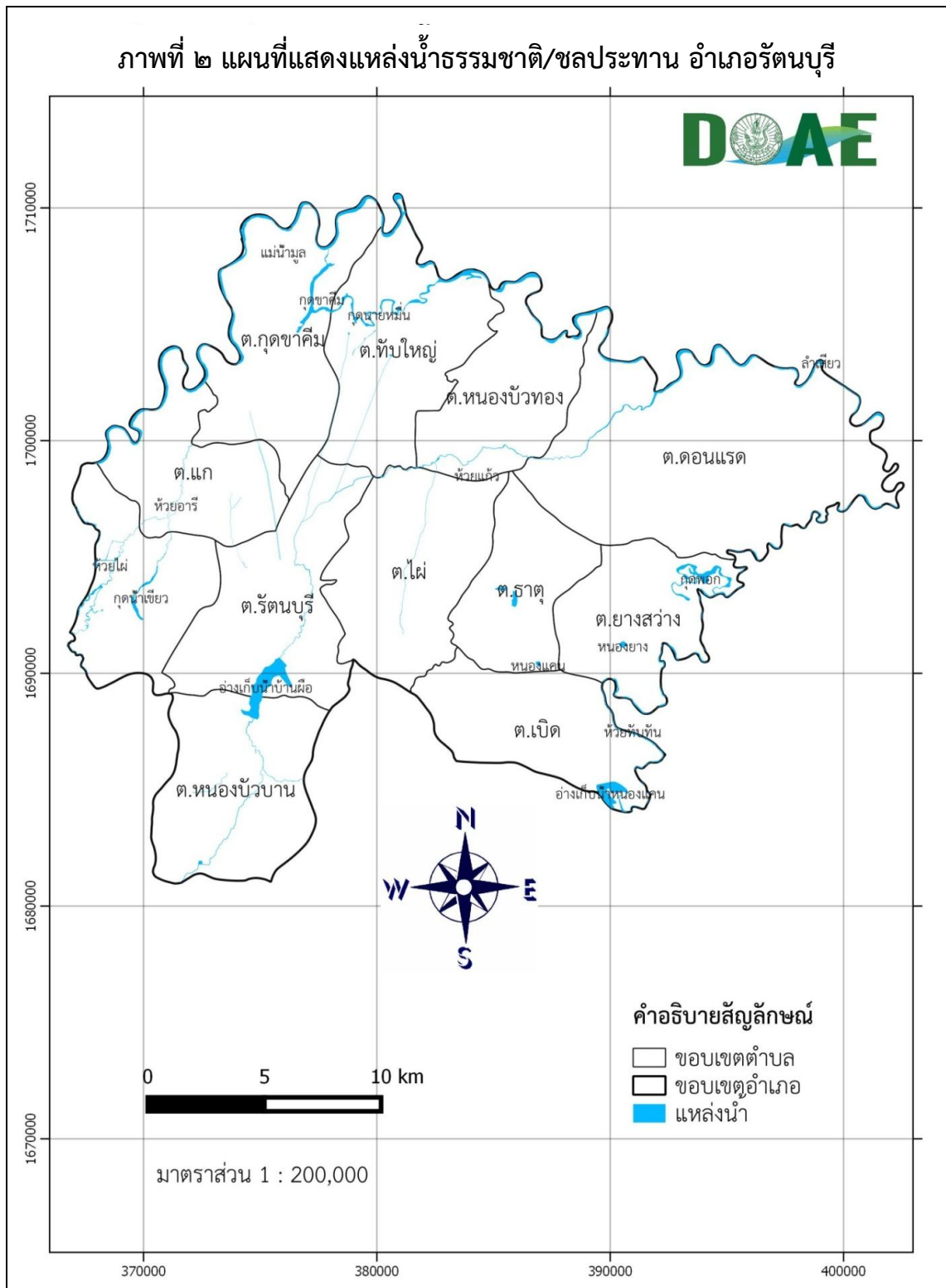
โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าจำนวน ๘ แห่ง พื้นที่รับน้ำจำนวน ๕,๐๐๐ ไร่

๑. ตำบลยางสว่าง จำนวน ๒ จุด
๒. ตำบลดอนแรด จำนวน ๒ จุด
๓. ตำบลเบิด จำนวน ๑ แห่ง
๔. ตำบลแก จำนวน ๑ จุด
๕. ตำบลกุดขาคีม จำนวน ๑ จุด

ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงที่ตั้งและอาณาเขตอำเภอรัตนบุรี

ที่มา : กรมการปกครอง

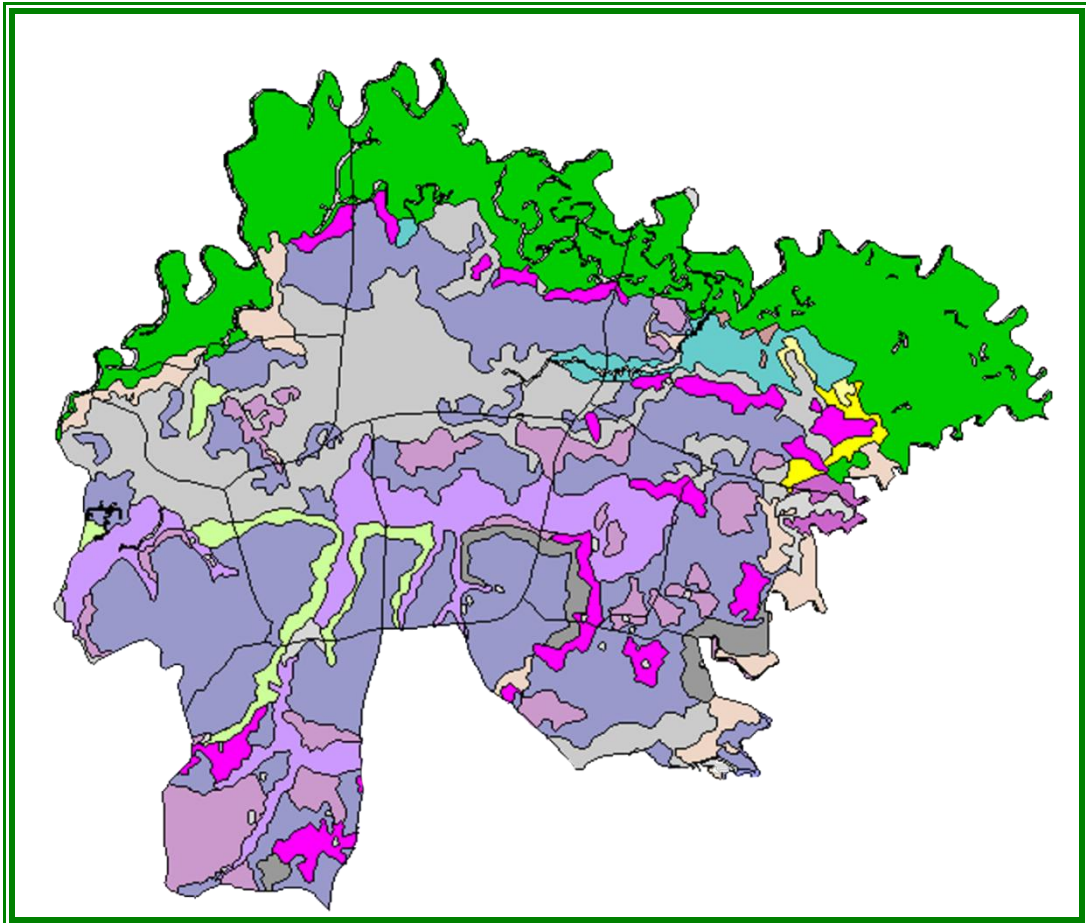

ที่มา : กรมชลประทาน

๑.๑.๖ สภาพดิน

สภาพดินส่วนมากเป็นดินที่เกิดจากน้ำพัดพามาทับถมเป็นเวลานานมีลักษณะเป็นดินร่วนปนทรายเก็บน้ำได้ไม่ดี ดินมีลักษณะเป็นดินเค็มเล็กน้อยถึงปานกลาง

แผนที่ชุดดินอำเภอรัตนบุรี

กลุ่มชุดดินที่ ๑๗

ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินบนเป็นพวกดินร่วนปนทราย หรือดินร่วนสีน้ำตาล, น้ำตาลปนเทา ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย หรือดินร่วนเหนียว มีสีน้ำตาลอ่อน , สีเทาอ่อน, สีเทาปนชมพูพบจุดประพวงสีน้ำตาลปนเหลือง สีแดงปนเหลืองหรือสีแดงปะปน บางแห่งอาจพบศิลาแลงอ่อนหรือก้อนสารเคมีพวกเหล็กและแมงกานีสในดินชั้นล่าง เกิดจากพวกตะกอนลำน้ำ พบตามพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ บริเวณลานตะพักลำน้ำระดับต่ำ น้ำแช่ขังลึก ๓๐-๕๐ ซม. นาน ๒-๔ เดือน เป็นดินลึกมาก ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ pH ๔.๕-๕.๕ ได้แก่ชุดดินหล่มเก่า ร้อยเอ็ด เรณู และสายบุรี สุไทรปาตี โคกเคียน วิสัย สงขลา บუნทริก ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนา บางแห่งใช้ปลูกพืชไร่หรือไม้ยืนต้น แต่มีปัญหาเรื่องการแช่ขังของน้ำในฤดูฝนพบใน ตำบล แก เบ็ด กุดชาติม หนองบัวทอง ทัพใหญ่ ยางสว่าง ไผ่

กลุ่มชุดดินที่ ๒๒

ลักษณะโดยทั่วไป : หน่วยที่ดินเป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทราย ดินทราย ปนดินร่วนสีพื้นเป็นสีเทาหรือน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลือง หรือสีเหลืองปนน้ำตาลอ่อน และอาจพบศิลาแลงอ่อนในดินชั้นล่าง มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ เป็นดินลึก มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดแก่ ค่าความเป็นกรด เป็นด่างประมาณ ๔.๕-๕.๕ บริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ในฤดูฝนใช้ปลูกข้าว บางแห่งยังคงสภาพเป็นป่าอยู่ หรือใช้ปลูกไม้ยืนต้น แต่ ถ้ามีปัญหาเรื่องการแข่งขันของน้ำในช่วงฤดูฝน ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ชุดดินน้ำกระจาย ชุดดินสีทนม ชุดดินสันทราย และชุดดินชัยภูมิพบในตำบล แก ดอนแตร ธาตุ เบ็ด ไร่ กุดชาศิม หนองบัวทอง

กลุ่มชุดดินที่ ๒๔

ลักษณะโดยทั่วไป : หน่วยที่ดินเป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินทราย มีสีน้ำตาลปนเทา หรือสีเทาปนชมพู พบจุดประสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีเทาในชั้นดินล่าง บางแห่งจะพบชั้นที่มีการสะสมอินทรีย์วัตถุ เป็นชั้นบาง ๆ มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบหรือราบเรียบ เป็นดินลึก มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงดีปานกลาง มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำมาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกรดเล็กน้อย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๕-๖.๕ ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ทำนา หรือปลูกพืชไร่บางชนิด เช่น มันสำปะหลัง อ้อยและปอ บางแห่งเป็นทุ่งหญ้าธรรมชาติ ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ชุดดินอุบล ชุดดินบ้านบึง ชุดดินท่าอุเทน

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ เนื้อดินเป็นทรายจัด พืชมักแสดงอาการขาดน้ำ ในช่วงฝนทิ้งช่วง และมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำมาก ตำบลยางสว่าง หนองบัวบาน ไร่ น้ำเขียว

กลุ่มชุดดินที่ ๔๐

ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทราย ดินสีน้ำตาลอ่อน สีเหลืองหรือแดง บางแห่งอาจพบจุดประสีในดินชั้นล่าง เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดพวกตะกอนลำน้ำหรือจากการสลายตัวผุพังของหินเนื้อหยาบ พบบริเวณพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ จนถึงพื้นที่ลาดเชิงเขา ส่วนใหญ่มีความลาดชันประมาณ ๒ - ๒๐ % และบางส่วนมีความลาดชันประมาณ ๒๐ - ๓๕ % เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดี ระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกกว่า ๑ เมตรตลอดปี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ pH ๔.๕ - ๕.๕ ได้แก่ชุดดินสันป่าตอง เขาพลอง ชุดดินหุบกระพง และชุดดินยางตลาด ชุมพาง ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกพืชไร่ต่าง ๆ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ปอ ข้าวโพด และถั่ว บางแห่งมีสภาพเป็นป่าละเมาะ หรือทุ่งหญ้าธรรมชาติ พบในตำบลรัตนบุรี แก ธาตุ ดอนแตร น้ำเขียว เบ็ด ไร่ หนองบัวบาน กุดชาศิม ยางสว่าง

กลุ่มชุดดินที่ ๕๙

ลักษณะโดยทั่วไป : ดินมีการผสมของดินหลายชนิด ซึ่งเกิดจากตะกอนลำน้ำพัดพามาทับถมกัน พบบริเวณที่ราบลุ่ม หรือบริเวณพื้นล่างของหุบเขา มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ มีความลาดชันประมาณ ๐-๒ % ดินที่พบส่วนใหญ่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็ว มีลักษณะและคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น เนื้อดิน สีดิน ความลึกของดิน ปฏิกริยาดิน ตลอดจนความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับชนิดของวัตถุต้นกำเนิดดินในบริเวณนั้น ๆ ส่วนมากมีก้อนกรวดและเศษหินปะปนอยู่ในเนื้อดิน ได้แก่ ชุดดินตะกอน สีน้ำ การระบายน้ำเร็ว (AL-P) ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ประโยชน์ในการทำนา ส่วนในฤดูแล้งถ้ามีแหล่งน้ำนิยมใช้ปลูกพืชผักหรือพืชไร่อายุสั้นพบในตำบลกุดชาศิม ดอนแตร

๑.๒ ข้อมูลการปกครอง และประชากร

๑.๒.๑ ขอบเขตการปกครอง

อำเภอรัตนบุรี มีการแบ่งเขตการปกครองเป็น ๑๒ ตำบล คือ ตำบลรัตนบุรี ตำบลทับใหญ่ ตำบลแก ตำบลน้ำเขียว ตำบลยางสว่าง ตำบลหนองบัวทอง ตำบลหนองบัวบาน ตำบลไผ่ ตำบลคอนแตรด ตำบลธาดู ตำบลกุดขาคีม และตำบลเบิด มีการแบ่งการปกครองเป็นระดับหมู่บ้าน จำนวน ๑๖๒ หมู่บ้าน และอีก ๑ เขตเทศบาล ดังแสดงในภาพที่ ๓ : แผนที่แสดงขอบเขตการปกครองของอำเภอรัตนบุรี

๑.๒.๒ จำนวนประชากร

ประชากรในอำเภอรัตนบุรี มีจำนวนประชากรทั้งหมด ๙๓,๙๕๔ คน เป็นเพศชาย ๔๖,๗๘๕ คน และเพศหญิง ๔๗,๑๖๙ คน ดังตารางที่ ๒ แสดงจำนวนประชากร

ตารางที่ ๒ แสดงจำนวนประชากร

ตำบล	นอกเขตเทศบาล		ในเขตเทศบาล		รวม
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
รัตนบุรี	๕,๓๐๗	๕,๑๑๔	๒,๖๙๔	๒,๙๒๓	๑๖,๐๓๘
ธาดู	๓,๕๘๒	๓,๖๑๗	-	-	๗,๑๙๙
แก	๓,๐๐๙	๓,๐๕๒	-	-	๖,๐๖๑
คอนแตรด	๔,๙๐๙	๔,๙๑๘	-	-	๙,๘๒๗
หนองบัวทอง	๒,๓๐๓	๒,๒๗๒	-	-	๔,๕๗๕
หนองบัวบาน	๕,๔๖๔	๕,๔๗๐	-	-	๑๐,๙๓๔
ไผ่	๔,๗๔๓	๔,๘๐๙	๓๒	๒๔	๙,๖๐๘
เบิด	๓,๖๕๖	๓,๘๖๑	-	-	๗,๕๑๗
น้ำเขียว	๒,๗๕๓	๒,๘๐๔	-	-	๕,๕๕๗
กุดขาคีม	๒,๙๕๖	๒,๙๙๐	-	-	๕,๙๔๖
ยางสว่าง	๒,๒๖๒	๒,๒๙๑	-	-	๔,๕๕๓
ทับใหญ่	๓,๑๑๕	๓,๐๒๔	-	-	๖,๑๓๙
	รวมทั้งสิ้น				๙๓,๙๕๔

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอรัตนบุรี และ สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลรัตนบุรี

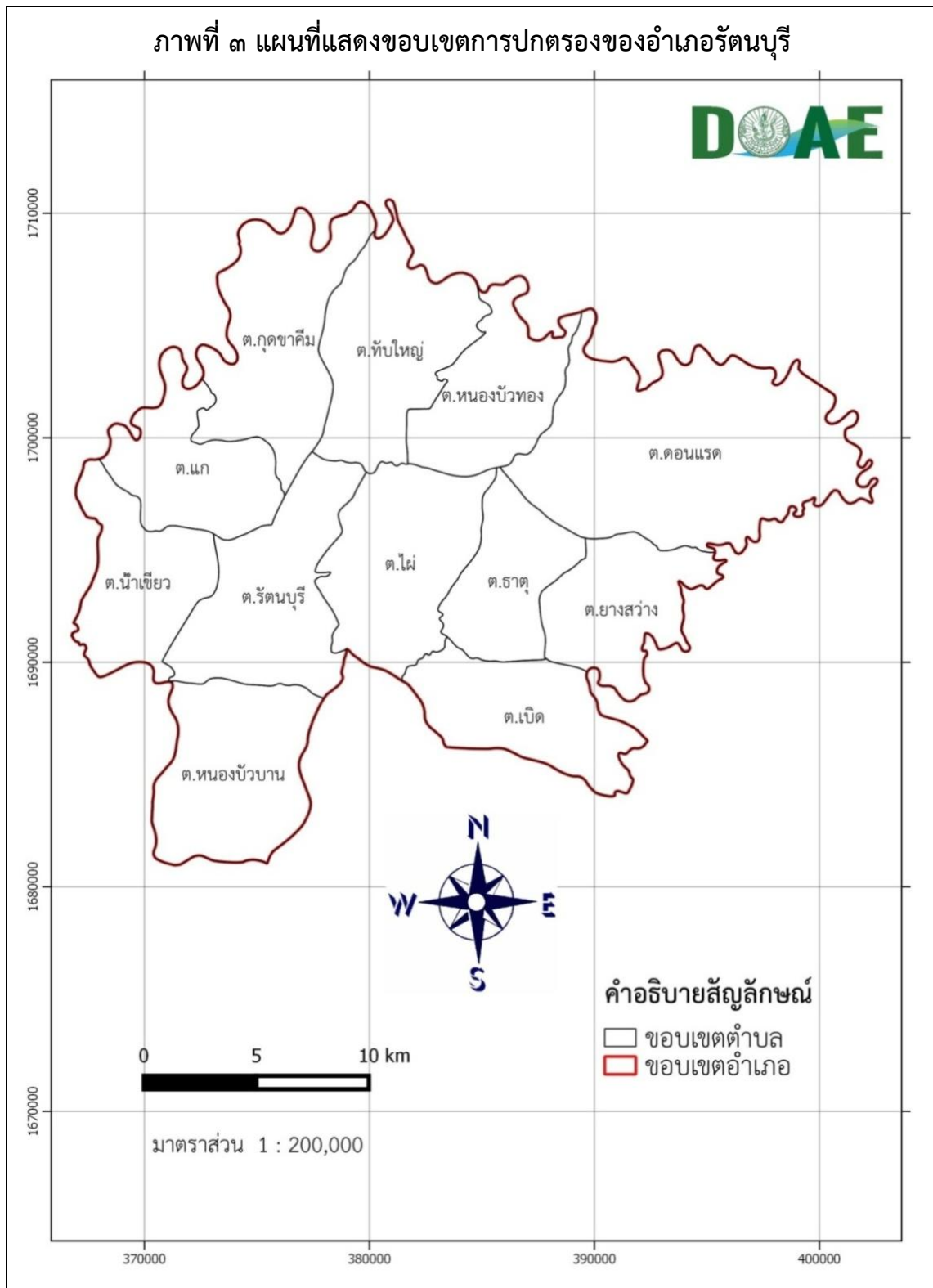
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

๑.๒.๓ ศาสนาและภาษา

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และส่วนน้อยนับถือศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลามตามลำดับ

มีภาษาที่ใช้มาก ตามลำดับคือ ภาษาลาว (ภาษาพื้นเมืองอีสาน) ภาษากลาง และภาษาอื่นๆ มีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้แก่ บุญบั้งไฟ แข่งเรือยาว หมอลำ สงกรานต์ และลอยกระทง

ที่มา : กรมการปกครอง

๑.๓ ข้อมูลด้านการเกษตร

๑.๓.๑ ข้อมูลการปลูกข้าว

เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ และ กข ๑๕ และมีเกษตรกรส่วนน้อยปลูกข้าวพันธุ์ กข ๔๓ และข้าวเหนียว เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการหว่านข้าวแห้ง และส่วนน้อยใช้วิธีการปักดำ และทำนาหยอด

ต้นทุนการผลิตข้าวเฉลี่ย ๒,๐๐๐ - ๓,๐๐๐ บาท/ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๔๐๐ - ๔๘๐ กิโลกรัม/ไร่ เกษตรกรมีเทคนิคในการตัดใบข้าวเพื่อกำจัดวัชพืช และการใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดศัตรูพืช เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต

อำเภอรัตนบุรี มีเกษตรกรปลูกข้าว จำนวน ๑๓,๙๔๓ ครัวเรือน พื้นที่ ๑๘๕,๓๑๘.๕๖ ไร่ ดังแสดงในตารางที่ ๓ แสดงข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี ปีการผลิต ๒๕๖๑/๖๒ อำเภอรัตนบุรี

ตารางที่ ๓ แสดงข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี ปีการผลิต ๒๕๖๑/๖๒ อำเภอรัตนบุรี

ตำบล	จำนวนครัวเรือน	พื้นที่ปลูก (ไร่)
ตำบลรัตนบุรี	๑,๐๔๗	๙,๑๑๗.๘๒
ตำบลธาตุ	๑,๒๕๗	๑๓,๙๗๐.๕๑
ตำบลแก	๑,๐๕๙	๑๒,๘๔๓.๐๑
ตำบลคอนแอม	๑,๗๑๐	๒๓,๕๓๖.๐๔
ตำบลหนองบัวทอง	๘๒๑	๑๐,๗๒๗.๒๘
ตำบลหนองบัวบาน	๑,๗๑๖	๒๐,๕๖๗.๗๐
ตำบลไผ่	๑,๖๐๓	๑๗,๘๔๑.๖๐
ตำบลเปิด	๑,๒๑๘	๑๒,๑๑๗.๙๒
ตำบลน้ำเขียว	๙๖๑	๙,๔๖๒.๐๐
ตำบลกุดขาคิม	๑,๐๖๗	๑๙,๑๘๓.๒๑
ตำบลยางสว่าง	๑,๐๒๓	๑๑,๒๙๐.๐๖
ตำบลทับใหญ่	๑,๔๒๗	๒๔,๖๖๑.๔๓
รวม	*๑๓,๙๔๓	๑๘๕,๓๑๘.๕๖

ที่มา : ระบบทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร ข้อมูล ณ วันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

* ไม่นับครัวเรือนซ้ำ

๑.๓.๒ ข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง

อำเภอรัตนบุรี มีเกษตรกรปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๓๓๑ ครัวเรือน พื้นที่ ๑,๓๖๓ ไร่ (ข้อมูลจากระบบทะเบียนเกษตรกร ณ วันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๑) ผลผลิตเฉลี่ย ๓ - ๔ ตัน/ไร่

จากการสำรวจโรคใบด่างมันสำปะหลังไม่พบการระบาด

๑.๓.๓ องค์กร/สถาบันเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการผลิตข้าว และมันสำปะหลัง

อำเภอรัตนบุรี มีองค์กรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อการผลิตข้าว จำนวน 8 องค์กร ได้แก่

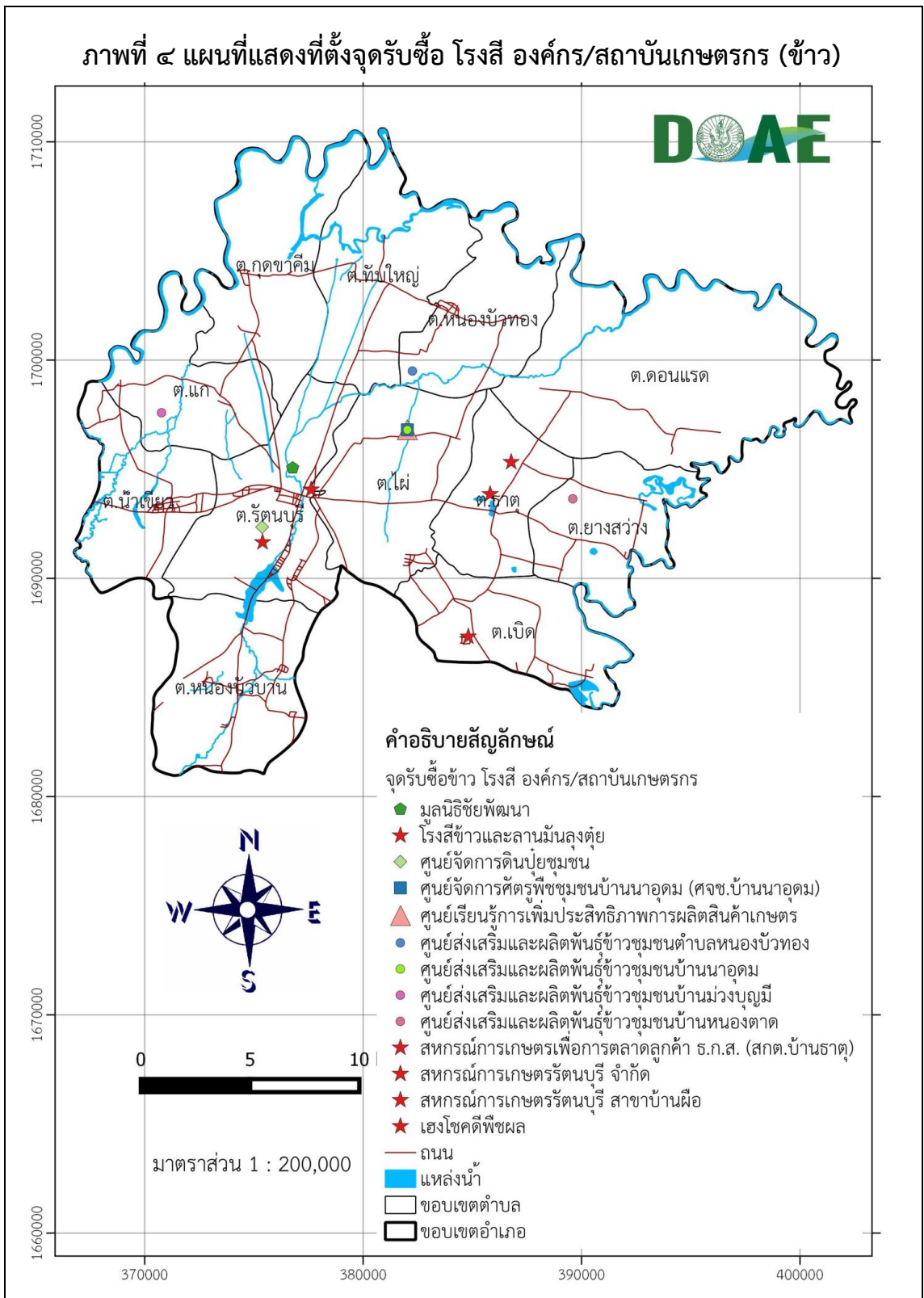
1. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
2. ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านนาอุดม (ศจช.บ้านนาอุดม)
3. ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน
4. ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนบ้านนาอุดม
5. ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลหนองบัวทอง
6. ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนบ้านม่วงบุญมี
7. ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนบ้านหนองตาต
8. มูลนิธิชัยพัฒนา

แหล่งรับซื้อข้าวที่มีความสำคัญในอำเภอรัตนบุรีประกอบไปด้วย โรงสีขนาดกลาง คือ โรงสีข้าวลุงต๋อย หมู่ 11 ตำบลรัตนบุรี และมีจุดรับซื้อข้าว 4 แห่ง ได้แก่

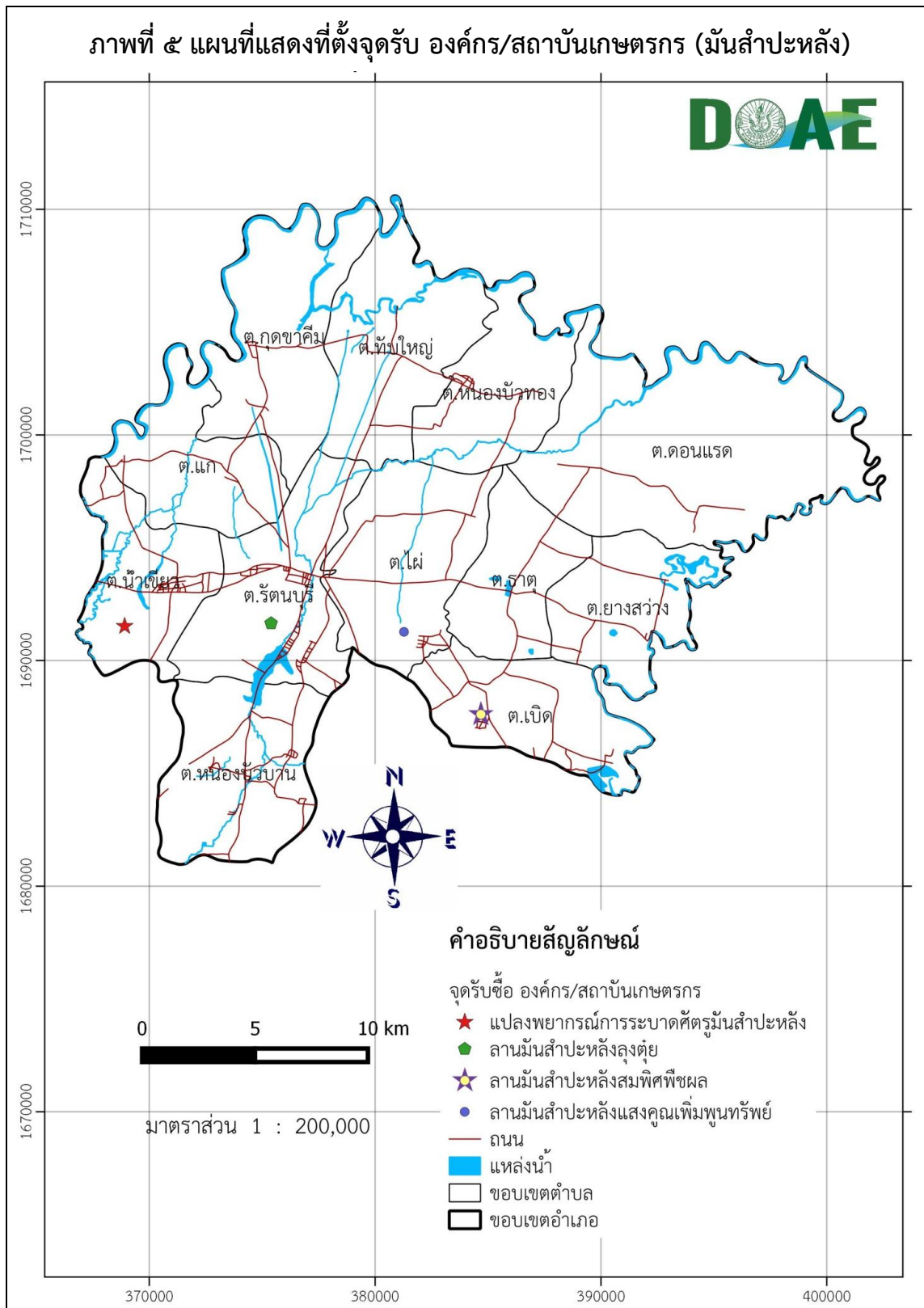
- สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. (สกต.บ้านธาตุ) หมู่ 1 ตำบลธาตุ
- สหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด หมู่ 9 ตำบลไผ่
- สหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี สาขาบ้านฝื่อ หมู่ 7 ตำบลเปิด
- เฮงโชคดีพืชผล หมู่ 1 ตำบลธาตุ
- บริษัทข้าว ซีพี จำกัด

ลานมันสำปะหลัง ๓ แห่ง ได้แก่

- แสงคุณเพิ่มพูนทรัพย์ หมู่ ๔ ตำบลไผ่
- สมพิศพืชผล หมู่ ๗ ตำบลเปิด
- ลานมันลุงต๋อย หมู่ ๑๑ ตำบลรัตนบุรี

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอรัตนบุรี

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอรัตนบุรี

๑.๓.๔ ความต้องการและปัญหาด้านการเกษตร

จากการร่วมจัดเวทีชุมชน โครงการไทยนิยม ยั่งยืน เกษตรกรมีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการและปัญหาด้านการเกษตร ดังนี้

๑. ขาดแคลนแหล่งน้ำ
๒. ต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตตกต่ำ
๓. เกษตรกรส่วนใหญ่อายุมาก ขาดแคลนแรงงาน
๔. เกษตรกรขาดอำนาจในการต่อรอง ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง ขาดการรวมกลุ่ม
๕. ดินเสื่อมคุณภาพ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
๖. ภัยธรรมชาติ เช่น ฝนทิ้งช่วง อุทกภัย ภัยแล้ง
๗. เกษตรกรมีหนี้สินสูง
๘. เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีจำนวนมาก

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลองค์กร

๒.๑ บุคลากรสำนักงานเกษตรอำเภอรัตนบุรี

๒.๑.๑ อัตรากำลัง

สำนักงานเกษตรอำเภอรัตนบุรี มีอัตรากำลัง ดังนี้

๑. เกษตรอำเภอรัตนบุรี จำนวน ๑ ตำแหน่ง
๒. นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร จำนวน ๗ ตำแหน่ง
๓. เจ้าหน้าที่ธุรการ จำนวน ๒ ตำแหน่ง

๒.๑.๒ ที่ตั้งและการติดต่อสำนักงานเกษตรอำเภอรัตนบุรี

๑๒๑ หมู่ ๑๒ ถนนรัตนบุรี - ทับใหญ่ ตำบลรัตนบุรี อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ๒๑๓๐

E-mail : sr_rattanaburi@doae.go.th

โทรศัพท์ ๐๔๔ - ๕๙๙๒๖๓

ทำเนียบบุคลากรสำนักงานเกษตรอำเภอรัตนบุรี

นายจิตกรวัฒน์ साแก้ว
เกษตรอำเภอรัตนบุรี

นายธีรวัฒน์ ชายกลาง
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
ชำนาญการพิเศษ

นางสาววรรณิตา หวังใจ
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
ชำนาญการ

นางสาวรุ่งทิwa หงษ์สูงเนิน
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นายณัทกุล แหววดี
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นางสาวสุกัญญา นางาม
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นายบุศย์ คำนันท์
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นายอดิศักดิ์ สุภรัมย์
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

นางพรพิมล แก่ล้ากล้า
เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางระเบียบ สุพิงคลัง
เจ้าพนักงานธุรการ

๒.๒ วิสัยทัศน์ คำขวัญ และค่านิยม กรมส่งเสริมการเกษตร

วิสัยทัศน์

“กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นองค์กรที่มุ่งมั่นในการส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน”

คำขวัญ

“กรมส่งเสริมการเกษตรมีคนอยู่ทั่วทุกทิศ เป็นมิตรแท้ของเกษตรกร”

ค่านิยม

“มุ่งมั่นบริการ ทีมงานเป็นเลิศ เชิดชูคุณธรรม ผู้นำการเปลี่ยนแปลง”

๒.๓ วิสัยทัศน์ และพันธกิจ จังหวัดสุรินทร์

วิสัยทัศน์

"เมืองเกษตรอินทรีย์ ท่องเที่ยววิถีชุมชน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตดี"

พันธกิจ (mission)

๑. ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรอินทรีย์
๒. ส่งเสริมและพัฒนาการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว
๓. ส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๔. ส่งเสริมและพัฒนาการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง
๕. ส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๔ วิสัยทัศน์อำเภอรัตนบุรี

วิสัยทัศน์

"ผ้าไหมมัดหมี่ ประเพณีลือเลื่อง เมืองเกษตรอินทรีย์ สร้างวิถีไทยวิถีธรรม"

๒.๕ พันธกิจสำนักงานเกษตรอำเภอรัตนบุรี

พันธกิจ (mission)

๑. ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้
๒. ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีขีดความสามารถในการผลิต และจัดการสินค้าเกษตรตามความต้องการของตลาด
๓. ให้บริการทางการเกษตรตามสภาพปัญหาและความต้องการของเกษตรกร
๔. ศึกษา วิจัย และพัฒนางานด้านการส่งเสริมการเกษตร และบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วน

ส่วนที่ ๓ ผลการดำเนินงาน

๓.๑ โครงการกรมส่งเสริมการเกษตร

๓.๒ โครงการของจังหวัด กลุ่มจังหวัด

๓.๓ โครงการสำคัญตามนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๓.๔ โครงการสร้างทักษะและเสริมสร้างรายได้แก่เกษตรกรรายย่อย

๓.๑ โครงการกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

โครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)	แผนปฏิบัติงาน
๓.๑.๑ โครงการอาสาสมัครเกษตร - จัดทำเวทีถ่ายทอดความรู้การจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล IFPP	๒๐ ราย	๘,๐๐๐	ธ.ค. ๖๐
๓.๑.๒ โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร - กิจกรรม เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	๑๓ ราย	๒,๖๐๐	ธ.ค. ๖๐
๓.๑.๓ โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน - กิจกรรม การส่งเสริมและพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน - กิจกรรม พัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนรุ่นใหม่	๒๐ ราย ๑๐ ราย	๓,๘๐๐ ๑,๙๐๐	ธ.ค. ๖๐ ม.ค. ๖๑
๓.๑.๔ โครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร - กิจกรรมติดต่อบริษัทประกันภัยผู้ทำประกันภัย - ค่าวัสดุปรับปรุงทะเบียน/จัดเก็บ/บันทึกข้อมูล - ค่าตรวจสอบพื้นที่เพาะปลูก/วาดแปลง	๙๕๖ ครัวเรือน ๑๓,๐๒๐ ครัวเรือน ๙,๘๒๖ แปลง	๙๕๖ ๒๙,๒๙๕ ๓๙,๓๐๔	พ.ค. ๖๑ ธ.ค. ๖๐ - ก.ย. ๖๑ ธ.ค. ๖๐ - ก.ย. ๖๑
๓.๑.๕ โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร - ประชุมคณะกรรมการ ศพก.ระดับอำเภอ - จัดงานวันถ่ายทอดความรู้ (Field Day) - กิจกรรม อบรมพัฒนาเกษตรกรผู้นำ ๓ ครั้ง - กิจกรรม พัฒนาศักยภาพศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) - กิจกรรม ปรับปรุงฐานเรียนรู้ ศพก. - กิจกรรม สนับสนุนการให้บริการวิชาการฯ	๑๐ ราย ๒๐๐ ราย ๓๐ ราย ๒ ศูนย์ ๒ ฐานเรียนรู้ ๑ ชุด	๓,๘๐๐ ๒๐,๐๐๐ ๑๗,๑๐๐ ๙,๕๐๐ ๕,๐๐๐ ๓,๘๐๐	ม.ค. - มี.ย. ๖๑ พ.ค. ๖๑ ธ.ค. ๖๐ - ก.ค. ๖๑ ธ.ค. ๖๐ ม.ค. ๖๑ ม.ค. ๖๑
๓.๑.๖ โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) - กิจกรรม การพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง	๓๐ ราย	๘,๗๐๐	ธ.ค. ๖๐

๓.๑.๑ โครงการอาสาสมัครเกษตร

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันสถานการณ์มีประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน ๗.๓ ล้านครัวเรือนทั่วประเทศ และต้องเผชิญปัญหาและได้รับความเดือดร้อนต่างๆ ทั้งด้านการผลิต รายได้และคุณภาพชีวิต เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจและทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนภัยธรรมชาติ ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อเกษตรกรเป็นอย่างมากซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จำเป็นที่แต่ละหมู่บ้านเกษตรกรจะต้องมีข้อมูลที่ต้องการ มีแผนพัฒนาการเกษตรการประสานงานเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรที่ดีและเหมาะสม ตลอดจนการเฝ้าระวังและแจ้งเหตุภัยธรรมชาติเหตุการณ์ฉุกเฉินทางการเกษตรต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในการที่จะได้ดำเนินการแก้ไข ช่วยเหลือ ได้อย่างทันต่อเหตุการณ์ ในขณะที่อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีแนวโน้มลดน้อยลงทุกปี รวมทั้งภารกิจที่ได้รับมอบหมายในการช่วยเหลือและส่งเสริมเกษตรกรในพื้นที่มีมากขึ้น จึงเป็นสาเหตุทำให้ไม่สามารถดูแลเกษตรกรได้อย่างทั่วถึง รวดเร็ว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เล็งเห็นความสำคัญในการบริการแก่เกษตรกรในระดับพื้นที่ของหมู่บ้านมาโดยตลอด และมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๑๖ หน่วยงานดำเนินงานอาสาสมัครเกษตร (อกษ.) ซึ่งในแต่ละสาขามีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในแต่ละสาขาของหน่วยงานนั้นๆ เป็นผู้รับผิดชอบ จึงมีนโยบายให้คัดเลือกตัวแทนเกษตรกรในท้องถิ่นตามความชำนาญเฉพาะสาขา จำนวน ๑๖ สาขา เป็นอาสาสมัครเกษตรทำหน้าที่ประสานงานและช่วยเหลือการปฏิบัติงานของหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ถ่ายทอดความรู้ให้คำแนะนำ/ปรึกษา และช่วยเหลือแก้ไขปัญหาเบื้องต้นด้านการเกษตร การประชาสัมพันธ์กิจกรรม/โครงการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แก่ประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนการเฝ้าระวังและแจ้งเหตุภัยธรรมชาติเหตุการณ์ฉุกเฉินทางการเกษตรต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ นอกจากนี้ พบว่า ปัจจุบันอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ได้รับความเชื่อถือและสนับสนุนให้มีบทบาทในโครงการตามนโยบายสำคัญของรัฐบาลมากยิ่งขึ้น

ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กรมส่งเสริมการเกษตรมีระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการบริหารอาสาสมัครเกษตร พ.ศ.๒๕๖๐ โดยดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการ เพื่อกำหนดนโยบาย แนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนงานอาสาสมัครเกษตร ฯ และมอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตรในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการนโยบายเป็นผู้ดำเนินการจัดประชุม สัมมนาเชิงปฏิบัติการของคณะกรรมการชุดต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวให้เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการขับเคลื่อนและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครเกษตรให้มีความรู้ ทักษะการปฏิบัติงาน และการสร้างความเข้มแข็งอาสาสมัครเกษตรในทุกมิติ ผ่านรูปแบบกระบวนการส่งเสริมให้เกิดเวทีถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสนับสนุนการรวมกลุ่ม/เครือข่าย และภาคีเครือข่าย ทั้งนี้ก็เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานภายใต้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรรวมถึงการสร้างขวัญกำลังใจและเชิดชูเกียรติอาสาสมัครเกษตรและอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในรูปแบบต่างๆด้วย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเพิ่มศักยภาพให้อาสาสมัครเกษตร/อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน(อกม.) มีความรู้ความเข้าใจในงานส่งเสริมการเกษตร สามารถสนับสนุนการขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรและภารกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒. เพื่อให้อาสาสมัครเกษตร/อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน(อกม.)มีระบบการทำงานเป็นกลไกและมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่เชื่อมโยงเครือข่ายการทำงานตามบทบาทหน้าที่ และพัฒนาให้เป็นต้นแบบแก่เกษตรกรในพื้นที่

๓. เพื่อเสริมสร้างขวัญ กำลังใจ ในการปฏิบัติงานยกย่องเชิดชูเกียรติ ให้แก่อาสาสมัครเกษตร/อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน(อกม.)ให้โอกาสในการแสดงความเป็นผู้นำและเป็นที่ยอมรับของเกษตรกรและประชาสัมพันธ์ผลงานของอาสาสมัครเกษตร

กิจกรรมที่ดำเนินการ

กิจกรรม	เป้าหมาย	ปริมาณงาน	งบประมาณ (บาท)	สถานที่ดำเนินการ
จัดทำเวทีถ่ายทอดความรู้การจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล IFPP (๒ ครั้ง)	อกม.อำเภอรัตนบุรี	๒๐ ราย	๘,๐๐๐	สำนักงานเกษตรอำเภอรัตนบุรี

ผลการดำเนินงาน

ระยะเวลาดำเนินการ	รายละเอียดการดำเนินการ	จำนวนผู้ร่วมกิจกรรม	ผลการบันทึกกิจกรรม อกม. ในระบบ*	การบันทึกผลการประเมินคุณสมบัติ SF ในระบบ**
๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐	- จัดเวทีถ่ายทอดความรู้การจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) - การวิเคราะห์ศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนาตนเอง - การจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล	๒๐ ราย	☒ บันทึกเสร็จสิ้นแล้ว ☐ ยังไม่บันทึก	☒ บันทึกเสร็จสิ้นแล้ว ☐ ยังไม่บันทึก
๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๐	จัดเวทีถ่ายทอดความรู้การจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล(IFPP) - การวิเคราะห์ศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนาตนเอง - การจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล	๒๐ ราย	☒ บันทึกเสร็จสิ้นแล้ว ☐ ยังไม่บันทึก	☒ บันทึกเสร็จสิ้นแล้ว ☐ ยังไม่บันทึก

หมายเหตุ * การบันทึกกิจกรรมอกม. ในระบบ <http://asa-center.doae.go.th>

** การบันทึกผลการประเมินคุณสมบัติ Smart Farmer ในระบบ <http://www.thaismartfarmer.net>

ผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับแผนการปฏิบัติงาน แผนปฏิบัติงานโครงการที่กำหนดไว้

- ปฏิบัติได้ตามแผน

ผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ได้รับ

- ปฏิบัติได้ตามเป้าหมาย

ผลการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

- งบประมาณที่ได้รับ จำนวน ๘,๐๐๐ บาท ใช้จ่าย ๘,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ เบิกจ่ายงบประมาณได้ตามแผนการใช้จ่ายเงิน

ผลผลิต

๑. อาสาสมัครเกษตร /อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวน ๒๐ ราย ได้รับการพัฒนา ศักยภาพสร้างความเข้มแข็ง (อกม.ต้นแบบ) สามารถปฏิบัติงานตามกระบวนการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. อาสาสมัครเกษตร/อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวน ๒๐ ราย มีสามารถในการจัดทำและมีแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) ปฏิบัติงานได้ตามแผนงานและกระบวนการปฏิบัติงานและบริการช่วยเหลือเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพและกระบวนการเรียนรู้ด้านการพัฒนาการเกษตร

ผลลัพธ์

๑. มีการกำหนดนโยบาย/แนวทาง หรือรูปแบบการส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อให้การปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรและอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. อาสาสมัครเกษตร/อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) สามารถปฏิบัติงานและบริการช่วยเหลือเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการดำเนินงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ได้รับ

- ร้อยละ ๗๕ ของอาสาสมัครเกษตร/อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ที่เข้าร่วมอบรมพัฒนาทักษะและเข้าร่วมเวทีถ่ายทอดความรู้และได้รับการพัฒนาความรู้และเพิ่มทักษะด้านการจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) มีความสามารถปฏิบัติงานได้ตามแผนงานและกระบวนการปฏิบัติงานของ อกม. ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี

ภาพกิจกรรม

จัดเวทีถ่ายทอดความรู้จัดทำแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) ระดับอำเภอ ครั้งที่ ๑

จัดเวทีถ่ายทอดความรู้จัดทำแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) ระดับอำเภอ ครั้งที่ ๒

๓.๑.๒ โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร กิจกรรม เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

หลักการและเหตุผล

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน ภายใต้แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ในยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ซึ่งนโยบายหลักในการพัฒนาประเทศได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ให้สามารถพึ่งพาตนเอง พร้อมๆ กับการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตการจัดการสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพ ปลอดภัย ตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทานเน้น “Value-Based Economy” ในลักษณะทำน้อยได้มาก (Do less get more) การพัฒนาสินค้าเกษตรเพื่ออุตสาหกรรม และส่งเสริมให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรทำการเกษตรแบบผู้ประกอบการ ตามโมเดลประเทศไทย ๔.๐ (Thailand ๔.๐) โดยการนำนโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อให้เกิดความเหมาะสมแต่ละสภาพพื้นที่ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกร มีการกำหนดแนวทางด้านการพัฒนาเกษตรกร องค์กรเกษตรกรในการเสริมสร้างศักยภาพผู้นำเกษตรกรและเครือข่ายทั้งในด้านการบริหารจัดการการผลิต การตลาดสินค้าเกษตร รวมไปถึงส่งเสริมให้เกิดการลงทุนและขยายโอกาสทางการแข่งขันเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้นั้นต้องเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม องค์กรและชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งในระดับของการพึ่งพาตนเองและในระดับของการแข่งขัน โดยยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา กลไกหนึ่งที่น่าสนใจสนับสนุนให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถไปสู่เป้าหมายดังกล่าว นั่นคือ การนำเอากระบวนการจัดตั้งกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่มในขั้นพื้นฐานไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่ายการมีส่วนร่วม การเสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรให้ช่วยเหลือเกื้อกูลกันให้มีความสามารถในการแสวงหาข้อมูล การวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางในการพัฒนา การแสวงหาและการจัดการกับทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างชาญฉลาด รวมทั้งการนำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรมและเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรมาประยุกต์ในการขับเคลื่อนการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรซึ่งก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือทั้งในด้านเชิงธุรกิจและสังคม ตลอดจนการดำเนินการเพื่อการพัฒนาองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็งทั้งเครือข่ายในสาขาอาชีพและเครือข่ายหลากหลายสาขาอาชีพด้านสหวิชาชีพ ที่เกี่ยวข้องทางการเกษตรที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการเกษตร สนับสนุนให้เกิดผู้นำเกษตรกรที่มีความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในเวทีของการบริหารงานเกษตรในระดับต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งหวังว่าจะเกื้อหนุน ให้เกิดการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่กลุ่ม องค์กรเกษตรกร เพื่อการพัฒนาทางการเกษตรและสังคมเกษตรกรอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. พัฒนาความรู้และทักษะให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ในด้านการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตรที่สอดคล้องกับภาวการณ์ตลาด การเข้าถึงแหล่งทุน เพื่อยกระดับธุรกิจชุมชนให้สามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ส่งเสริมการสร้างรายได้ในครอบครัวเกษตรกร ลดค่าใช้จ่าย กระตุ้นให้มีการออมเพิ่มขึ้น และสามารถจัดตั้งเป็นกองทุนในกลุ่มของตนเองได้

๓. ส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดแหล่งเรียนรู้ด้านเคหกิจเกษตรต้นแบบระดับชุมชน เพื่อเป็นกลไกการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพให้เกษตรกรในชุมชน

กิจกรรมที่ดำเนินการ

กิจกรรม	เป้าหมาย	ปริมาณงาน	งบประมาณ (บาท)	สถานที่ดำเนินการ
จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสู่ Smart Group	ผู้นำกลุ่ม แม่บ้าน เกษตรกร	๑๓ ราย	๒,๖๐๐	สำนักงานเกษตร อำเภอรัตนบุรี

ผลการดำเนินงาน

ระยะเวลา ดำเนินการ	การดำเนินงาน	จำนวนผู้ร่วม กิจกรรม
๘ ธันวาคม ๒๕๖๐	<ul style="list-style-type: none"> - จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสู่ Smart Group ให้แก่ผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง - ผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ประเมินตนเองก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการด้วยแบบฟอร์มการประเมินคุณสมบัติของ Smart Farmer เพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาตนเอง - วิเคราะห์ศักยภาพกลุ่ม จัดทำแผนการเรียนรู้ แผนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม และแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) รวมถึงเชื่อมโยงแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) สู่การจัดทำแผนกิจกรรมกลุ่มและแผนพัฒนาศักยภาพกลุ่ม - สร้างเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับอำเภอ ๑ เครือข่าย - เลือกตั้งคณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับอำเภอชุดใหม่และจัดประชุมคณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับอำเภอ 	๑๓ ราย

ผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับแผนการปฏิบัติงาน แผนปฏิบัติงานโครงการที่กำหนดไว้

- ปฏิบัติได้ตามแผน

ผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ได้รับ

- ปฏิบัติได้ตามเป้าหมาย

ผลการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

- งบประมาณที่ได้รับ จำนวน ๒,๖๐๐ บาท ใช้จ่าย ๒,๖๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ เบิกจ่ายงบประมาณได้ตามแผนการใช้จ่ายเงิน

ผลผลิต

๑. ผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน ๑๓ ราย ได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะ ในด้านการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตรที่สอดคล้องกับภาวะการตลาด การเข้าถึงแหล่งทุน เพื่อยกระดับธุรกิจชุมชนให้สามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. มีคณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับอำเภอ ๑ ชุด

๓. มีเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับอำเภอ ๑ เครือข่าย

ผลลัพธ์

๑. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร สร้างช่องทาง/วิธีการลดต้นทุน หรือเพิ่มรายได้ให้สมาชิก ด้วยการนำ IFPP มาใช้ประกอบการตัดสินใจในการจัดทำแผนกิจกรรมของกลุ่ม และพัฒนาศักยภาพของสมาชิกไปสู่การเป็น Smart Farmer

๒. เชื่อมโยงเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในระดับอำเภอ และเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี

ภาพกิจกรรม

จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสู่ Smart Group

๓.๑.๓ โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน กิจกรรม การส่งเสริมและพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน กิจกรรม พัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนรุ่นใหม่

หลักการและเหตุผล

การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง โดยการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นสินค้าและบริการในลักษณะเฉพาะ และรวมตัวกันประกอบกิจการในลักษณะของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งจะสร้างงาน สร้างรายได้และทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ รวมถึงเป็นรากฐานในการสร้างความยั่งยืนให้กับระบบเศรษฐกิจของประเทศต่อไป ซึ่งการดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน มีขั้นตอนและกลไกการดำเนินงานที่สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ การรับรองสถานภาพวิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน โดยคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเป็นผู้กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรมีบทบาทเป็นเลขานุการคณะกรรมการ นายทะเบียนวิสาหกิจชุมชน และให้การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนตามภารกิจที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบัน จังหวัดสุรินทร์มีวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนกว่า ๒,๑๐๐ แห่ง โดยวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนมีความแตกต่างกันทั้งประเภทการประกอบกิจการและศักยภาพของกิจการ ทำให้ต้องใช้องค์ความรู้ที่หลากหลายในการส่งเสริมให้กิจการวิสาหกิจชุมชนพัฒนาไปเป็นผู้ประกอบการชุมชนที่เข้มแข็ง ในขณะที่กรมส่งเสริมการเกษตรมีการหมุนเวียนอัตรากำลังส่งผลให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถดำเนินงานด้านทะเบียนและการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรได้ดำเนินการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่โดยการสร้างวิทยากรหลักวิสาหกิจชุมชน (Core Team) ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ และ ๒๕๖๐ ประกอบกับการจัดทำงบประมาณแบบบูรณาการในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ซึ่งแบ่งภารกิจการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้าออกจากวิสาหกิจชุมชนขั้นพื้นฐาน ดังนั้น ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจึงเน้นที่การกำหนดแนวทางการพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนที่เหมาะสมโดยใช้กลไกการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การดำเนินงานของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด แหล่งเรียนรู้วิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน การพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนขั้นพื้นฐาน การพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนให้เป็นผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาไปเป็นวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสนับสนุนกลไกการทำงานตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ให้สามารถขับเคลื่อนการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. เพื่อส่งเสริมการประเมินศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนากิจการของวิสาหกิจชุมชน

กิจกรรม การส่งเสริมและพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน
กิจกรรมที่ดำเนินการ

กิจกรรม	เป้าหมาย	ปริมาณงาน	งบประมาณ (บาท)	สถานที่ดำเนินการ
อบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในด้านการจัดทำแผนพัฒนากิจการ	วิสาหกิจชุมชน	๒ กลุ่ม กลุ่มละ ๑๐ ราย	๓,๘๐๐	สำนักงานเกษตร อำเภอรัตนบุรี

ผลการดำเนินงาน

ระยะเวลา ดำเนินการ	การดำเนินงาน	จำนวนผู้ร่วม กิจกรรม
๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐	- ประเมินศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน - วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาส - หาแนวทางการพัฒนา - ทำแผนกลยุทธ์ - ทำแผนพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน	๒๐ ราย

ผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับแผนการปฏิบัติงาน แผนปฏิบัติงานโครงการที่กำหนดไว้

- ปฏิบัติได้ตามแผน

ผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ได้รับ

- ปฏิบัติได้ตามเป้าหมาย

ผลการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

- งบประมาณที่ได้รับ จำนวน ๓,๘๐๐ บาท ใช้จ่าย ๓,๘๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

เบิกจ่ายงบประมาณได้ตามแผนการใช้จ่ายเงิน

ผลผลิต

๑. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเข้าร่วมเวทีเรียนรู้การจัดทำแผนพัฒนาและเพิ่มทักษะการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๒๐ ราย

ผลลัพธ์

๑. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการพัฒนากิจการไม่น้อยกว่า ร้อยละ 65

ประโยชน์ที่วิสาหกิจชุมชนได้รับ

๑. ได้วิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาส ของกลุ่มเพื่อนำไปหาแนวทางในการพัฒนากลุ่ม
๒. ได้ประเมินศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้
๓. ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม และต่างกลุ่ม

- ๔. ได้พัฒนาศักยภาพตัวบุคคล ทั้งผู้นำ และสมาชิกกลุ่ม
- ๕. กลุ่มเกิดความสามัคคี ร่วมกันคิดร่วมกันทำ

ปัญหาอุปสรรค

- ๑. วิสาหกิจชุมชนทั้งสองกลุ่มขาดความรู้และทักษะในด้านการตลาด
- ๒. วิสาหกิจชุมชนทอเสื่อกกบ้านกุดหลวงสมาชิกที่สามารถแปรรูปเสื่อกกไปเป็นผลิตภัณฑ์อื่นที่มีความชำนาญมีจำนวนน้อย
- ๓. วิสาหกิจชุมชนทอเสื่อกกบ้านกุดหลวงในช่วงน้ำหลากเกิดปัญหาน้ำท่วมทำให้ต้นกกตายมีการนำต้นกกมาปลูกไว้ใช้เอง แต่ไม่เพียงพอ
- ๔. วิสาหกิจชุมชนทั้งสองกลุ่มมีต้นทุนในการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ค่อนข้างสูง

องค์ความรู้ที่โดดเด่นของวิสาหกิจชุมชน

- ๑. วิสาหกิจชุมชนทอเสื่อกกบ้านกุดหลวงมีภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทอเสื่อกกหลากหลาย
- ๒. วิสาหกิจชุมชนทอเสื่อกกบ้านกุดหลวงการออกแบบผลิตภัณฑ์จากเสื่อกกมีความหลากหลาย
- ๓. วิสาหกิจชุมชนทอเสื่อกกบ้านกุดหลวงการผลิต ผลิตภัณฑ์จากเสื่อกก มีการได้รับการรับรองมาตรฐาน และมีความหลากหลาย

ภาพกิจกรรม

กิจกรรม พัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนรุ่นใหม่
กิจกรรมที่ดำเนินการ

กิจกรรม	เป้าหมาย	ปริมาณงาน	งบประมาณ (บาท)	สถานที่ดำเนินการ
อบรมผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน รุ่นใหม่ ที่ดำเนินการมาไม่เกิน ๓ ปี	วิสาหกิจ ชุมชนรุ่นใหม่	๑๐ ราย	๑,๙๐๐	สำนักงานเกษตร อำเภอรัตนบุรี

ผลการดำเนินงาน

ระยะเวลา ดำเนินการ	การดำเนินงาน	จำนวนผู้ร่วม กิจกรรม
๑๕ มกราคม ๒๕๖๑	- พัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจรุ่นใหม่ - วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาส - หาแนวทางการพัฒนา ทำแผนกลยุทธ์ - ทำแผนพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน	๑๐ ราย

ผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับแผนการปฏิบัติงาน แผนปฏิบัติงานโครงการที่กำหนดไว้

- ปฏิบัติได้ตามแผน

ผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ได้รับ

- ปฏิบัติได้ตามเป้าหมาย

ผลการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

- งบประมาณที่ได้รับ จำนวน ๑,๙๐๐ บาท ใช้จ่าย ๑,๙๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

เบิกจ่ายงบประมาณได้ตามแผนการใช้จ่ายเงิน

ผลผลิต

๑. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเข้าร่วมเวทีเรียนรู้การจัดทำแผนพัฒนาและเพิ่มทักษะการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๑๐ ราย

ผลลัพธ์

๑. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการพัฒนา
กิจการไม่น้อยกว่า ร้อยละ 65

ประโยชน์ที่วิสาหกิจชุมชนได้รับ

๑. ได้วิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาส ของกลุ่มเพื่อนำไปหาแนวทางในการพัฒนากลุ่ม
๒. ได้ประเมินศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้
๓. ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม
๔. ได้พัฒนาศักยภาพตัวบุคคล ทั้งผู้นำ และสมาชิกกลุ่ม
๕. กลุ่มเกิดความสามัคคี ร่วมกันคิดร่วมกันทำ

ปัญหาอุปสรรค

๑. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีแม่บ้านทำขนมบ้านโคกล่ามขาดความรู้และทักษะในด้านการตลาด
๒. ในช่วงฤดูแล้งเกิดปัญหาวัตถุดิบไม่เพียงพอในการผลิต
๓. ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้า
๔. มีต้นทุนในการผลิตค่อนข้างสูง

องค์ความรู้ที่โดดเด่นของวิสาหกิจชุมชน

๑. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีแม่บ้านทำขนมบ้านโคกล่ามมีภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิต
๒. วิสาหกิจชุมชนแม่บ้านทำขนมบ้านโคกล่าม มีผลิตภัณฑ์หลากหลายชนิดและหลากหลายรสชาติ

ภาพกิจกรรม

๓.๑.๔ โครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

หลักการและเหตุผล

กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีการรับขึ้นทะเบียนทะเบียนเกษตรกรในกลุ่มผู้ปลูกพืช ทำไร่นาสวนผสม ทำนาเกลือและเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ จากเกษตรกรที่ทำการเกษตรในพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์และไม่มีเอกสารสิทธิ์ เพื่อต้องการทราบสถานการณ์การเพาะปลูกของเกษตรกร ประมาณการผลผลิตที่จะออกสู่ตลาดในช่วงเวลาต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง โดยเกษตรกรจะต้องเป็นผู้มาแจ้งขึ้นทะเบียนที่สำนักงานเกษตรอำเภอตามที่ตั้งแปลงปลูกเมื่อได้เริ่มทำการเกษตรใหม่ และต้องแจ้งปรับปรุงข้อมูลทุกครั้งที่มีการเก็บเกี่ยวแล้วทำการเพาะปลูกใหม่ไปแล้ว ๑๕ วัน

ตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ เป็นต้นมากรมส่งเสริมการเกษตรได้กำหนดให้เกษตรกรที่แจ้งขึ้น/ปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรในพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์หรือพื้นที่แปลงเช่าที่ไม่สามารถนำเอกสารสิทธิ์จากผู้ให้เช่ามาแสดงได้ ต้องได้รับการตรวจพื้นที่ทำการวัดพิกัดแปลงทุกแปลงด้วยเครื่อง GPS จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผู้รับผิดชอบหรืออาสาสมัครเกษตรกรที่ได้รับมอบหมาย แล้วทำการบันทึกข้อมูลลงในระบบ สำหรับการตรวจสอบกับแผนที่ภาพถ่ายดาวเทียมได้ในอนาคต อย่างไรก็ตามข้อมูลพิกัดที่ตั้งแปลงไม่ได้บอกขนาดพื้นที่การที่จะทราบขนาดพื้นที่ต้องมีการเดินรอบแปลงพร้อมกับกดวัดด้วยเครื่อง GPS ซึ่งการดำเนินการในแต่ละวันจะทำได้ไม่มาก จึงเป็นข้อจำกัดในการปฏิบัติ

ในปี ๒๕๕๙ ได้มีการปรับปรุงวิธีการขึ้นทะเบียนครัวเรือนเกษตรกรและการตรวจสอบพื้นที่ โดยการให้อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านเป็นผู้ช่วยออกไปสอบถามข้อมูลเกษตรกรในหมู่บ้าน ช่วงเดือนสิงหาคม-กันยายน เพื่อเก็บตกข้อมูลที่เกษตรกรยังไม่มาแจ้งปรับปรุง พร้อมกับแจ้งข้อมูลข่าวสาร ความรู้ไปพร้อมๆ กัน พบว่าสามารถจัดเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนและรวดเร็ว ประกอบกับได้มีความร่วมมือกับNECTEC ออกแบบนวัตกรรมการขึ้นทะเบียนพร้อมกับการตรวจสอบวาดแผนผังแปลงผ่านเครื่องมือสื่อสารไร้สาย (Tablet) และร่วมมือกับGISTDA ในการดึงภาพแผนที่ภาพถ่ายดาวเทียมมาค้นหาพิกัดและวาดผังแปลงโดยโปรแกรม GISagro ซึ่งการใช้โปรแกรมทั้งสองจะช่วยลดขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นอย่างมากเพราะเป็นการรับขึ้นทะเบียนพร้อมกับการตรวจสอบพื้นที่ปลูกที่แท้จริงไปพร้อมกันในคราวเดียว ซึ่งหากข้อมูลพื้นที่และขอบเขตแปลงเมื่อจัดเก็บไว้ในระบบครบแล้ว การตรวจสอบการเพาะปลูกของเกษตรกรจะทำได้โดยใช้เทคโนโลยีตรวจจากภาพถ่ายดาวเทียมไม่จำเป็นต้องให้เกษตรกรมาแจ้งทุกครั้ง เป็นการลดขั้นตอนการทำงานและลดรายจ่ายในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ได้อย่างยั่งยืน

ภายหลังจากที่มีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและถูกต้องแล้ว กรมส่งเสริมการเกษตรจะเป็นหน่วยงานกลางที่ทำการเชื่อมข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ ของกรมปศุสัตว์ และฐานข้อมูลเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของกรมประมง รวมเข้าสู่ทะเบียนครัวเรือนเกษตรกร และจัดพิมพ์ข้อมูลลงในสมุดทะเบียนเกษตรกร ให้เกษตรกรถือไว้เพื่อใช้เป็นเครื่องยืนยันตัวตน และทำการเชื่อมต่อกับหน่วยงานภายนอกตามมาตรการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชน ซึ่งมีสำนักทะเบียนราษฎร กระทรวงมหาดไทยเป็นแกนกลางเชื่อมข้อมูลทุกกระทรวงเพื่อให้ใช้ประโยชน์ร่วมกันได้

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรให้มีความถูกต้อง เป็นปัจจุบัน เป็นเอกภาพ และมีมาตรฐานเดียวกัน

๒. เพื่อจัดเก็บข้อมูลพื้นที่ทำการเกษตรในรูปแบบ Shape file ให้สามารถเชื่อมโยงกับแผนที่ภาพถ่ายดาวเทียมได้ในอนาคต

๓. เพื่อพัฒนาระบบการเชื่อมโยงข้อมูลเข้าสู่ฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หลายมิติ

กิจกรรมที่ดำเนินการ

กิจกรรม	เป้าหมาย	ปริมาณงาน	งบประมาณ (บาท)	สถานที่ดำเนินการ
ปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรให้เป็นปัจจุบัน และตรวจสอบพื้นที่ปลูก	เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรในอำเภอรัตนบุรี	๑๓,๐๒๐ ครัวเรือน	๖๙,๕๕๕	สำนักงานเกษตรอำเภอรัตนบุรี

ผลการดำเนินงาน

ระยะเวลาดำเนินการ	การดำเนินงาน	จำนวนผู้ร่วมกิจกรรม
ธ.ค. ๖๐ – ก.ย. ๖๑	- ปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรให้เป็นปัจจุบัน - จัดเก็บข้อมูลพื้นที่ทำการเกษตรในรูปแบบ Shape file	๑๓,๙๔๓ ครัวเรือน ๑๐,๐๔๓ แปลง

ผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับแผนการปฏิบัติงาน แผนปฏิบัติงานโครงการที่กำหนดไว้

- ปฏิบัติได้ตามแผน

ผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ได้รับ

- ปฏิบัติได้มากกว่าเป้าหมาย

ผลการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

- งบประมาณที่ได้รับ จำนวน ๖๙,๕๕๕ บาท ใช้จ่าย ๖๙,๕๕๕ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

เบิกจ่ายงบประมาณได้ตามแผนการใช้จ่ายเงิน

ผลผลิต

๑. มีฐานทะเบียนเกษตรกรที่เป็นปัจจุบัน จำนวน ๑๓,๙๔๓ ครัวเรือน

๒. มีแปลงปลูกในรูปแบบ shape file จำนวน ๑๐,๐๔๓ แปลง

ผลลัพธ์

๑. มีระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรที่ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน เอื้อประโยชน์ ในการดำเนินการวางแผนพัฒนาการเกษตร และพัฒนาเกษตรกร

๒. มีข้อมูลประกอบการขอตรวจรับรองสิทธิ์ของเกษตรกร กรณีที่ภาครัฐมีโครงการช่วยเหลือเกษตรกร ซึ่งจะช่วยให้การสนับสนุนช่วยเหลือเกษตรกรเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ

๓. มีสมุดทะเบียนเกษตรกรที่บ้านที่กข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร ซึ่งเกษตรกรสามารถทราบข้อมูลของตนเองได้ตลอดเวลา และมีความสะดวกในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาอุปสรรค

- ไม่มี

ภาพกิจกรรม

๓.๑.๕ โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

หลักการและเหตุผล

กรมส่งเสริมการเกษตรได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ทุกอำเภอ อำเภอละ ๑ ศูนย์ รวมเป็น ๘๘๒ ศูนย์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรในชุมชนเป็นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในประเด็นการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต เกษตรกรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกรต้นแบบ

ในปี ๒๕๖๐ คณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จ (Single Command) ได้ร่วมกันประเมินเพื่อจัดระดับการพัฒนา ศพก. ใน ๔ ประเด็นหลักประกอบด้วย ๑. สภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ๒. เกษตรกรต้นแบบ ๓. การบริหารจัดการ/แนวทางการพัฒนา ๔. การเชื่อมโยงเครือข่าย

กรมส่งเสริมการเกษตรได้จัดทำโครงการเพิ่มศักยภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เพื่อการพัฒนาให้ทุก ศพก. มีความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาให้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีความพร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน
๒. เพื่อพัฒนาศักยภาพศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)

กิจกรรมที่ดำเนินการ

กิจกรรม	เป้าหมาย	ปริมาณงาน	งบประมาณ (บาท)	สถานที่ดำเนินการ
- ประชุมคณะกรรมการ ศพก.ระดับอำเภอ	ศพก.อำเภอรัตนบุรี	๑๐ ราย	๓,๘๐๐	ศพก.อำเภอรัตนบุรี
- จัดงานวันถ่ายทอดความรู้ (Field Day)		๒๐๐ ราย	๒๐,๐๐๐	ศพก.อำเภอรัตนบุรี
- กิจกรรม อบรมพัฒนาเกษตรกร		๓๐ ราย	๑๗,๑๐๐	ศพก.อำเภอรัตนบุรี
- กิจกรรม พัฒนาศักยภาพศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)		๒ ศูนย์	๙,๕๐๐	ศจช.บ้านนาอุดม ศจช.บ้านหนองตาด
- กิจกรรม ปรับปรุงฐานเรียนรู้ ศพก.		๒ ฐานเรียนรู้	๕,๐๐๐	ศพก.อำเภอรัตนบุรี
- กิจกรรม สนับสนุนการให้บริการวิชาการฯ		๑ ชุด	๓,๘๐๐	ศพก.อำเภอรัตนบุรี

ผลการดำเนินงาน

ระยะเวลา ดำเนินการ	การดำเนินงาน	จำนวนผู้ร่วม กิจกรรม
๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๐	- ประชุมคณะกรรมการ ศพก.ระดับอำเภอ ครั้งที่ ๑	๑๐ ราย
๒๒ มีนาคม ๒๕๖๑	- ประชุมคณะกรรมการ ศพก.ระดับอำเภอ ครั้งที่ ๒	๑๐ ราย
๓ พฤษภาคม ๒๕๖๑	- จัดงานวันถ่ายทอดความรู้ (Field Day)	๒๐๐ ราย
๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๐	- อบรมพัฒนาเกษตรกรผู้นำ ครั้งที่ ๑	๓๐ ราย
๑๙ เมษายน ๒๕๖๑	- อบรมพัฒนาเกษตรกรผู้นำ ครั้งที่ ๒	๓๐ ราย
๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๑	- อบรมพัฒนาเกษตรกรผู้นำ ครั้งที่ ๓	๓๐ ราย
๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๐	- พัฒนาศักยภาพศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.หลัก)	๒๕ ราย
๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๐	- พัฒนาศักยภาพศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.เครือข่าย)	๒๕ ราย
มกราคม ๒๕๖๑	- ปรับปรุงฐานเรียนรู้ ศพก. จัดทำป้ายองค์ความรู้	-
มกราคม ๒๕๖๑	- สนับสนุนการให้บริการวิชาการฯ จัดทำแผ่นพับ	-

ผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับแผนการปฏิบัติงาน แผนปฏิบัติงานโครงการที่กำหนดไว้

- ปฏิบัติได้ตามแผน

ผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ได้รับ

- ปฏิบัติได้ตามเป้าหมาย

ผลการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

- งบประมาณที่ได้รับ จำนวน ๕๙,๒๐๐ บาท ใช้จ่าย ๕๙,๒๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

เบิกจ่ายงบประมาณได้ตามแผนการใช้จ่ายเงิน

ผลผลิต

๑. คณะกรรมการ ศพก. ได้ประชุมวางแผนพัฒนา ศพก. และ ศพก.เครือข่าย จำนวน ๒ ครั้ง

๒. เกษตรกรผู้นำได้รับการพัฒนาด้านการเกษตร จำนวน ๓๐ ราย

๓. ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ได้รับการพัฒนาศักยภาพ จำนวน ๒ ศูนย์

๔. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรได้รับการปรับปรุงฐานเรียนรู้และ

เอกสารเผยแพร่วิชาการ

ผลลัพธ์

๑. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรมีความพร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน

๒. เกษตรกรผู้นำมีคุณสมบัติเป็น Smart Farmer เพิ่มขึ้น

๓. ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) มีศักยภาพเพิ่มขึ้น

ปัญหาอุปสรรค

- ไม่มี

ภาพกิจกรรม

ประชุมคณะกรรมการ ศพก.ระดับอำเภอ ครั้งที่ ๑

ประชุมคณะกรรมการ ศพก.ระดับอำเภอ ครั้งที่ ๒

ภาพกิจกรรม

จัดงานวันถ่ายทอดความรู้ (Field Day)

ภาพกิจกรรม

อบรมพัฒนาเกษตรกรผู้นำ ๓ ครั้ง

ภาพกิจกรรม

พัฒนาศักยภาพศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)

๓.๑.๖ โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) กิจกรรม การพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง

หลักการและเหตุผล

ภาคการเกษตรของประเทศไทยมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศแต่ปัจจุบันภาคการเกษตรของไทยต้องเผชิญปัญหาและความท้าทายนานัปการ เช่น การขาดความรู้ของเกษตรกร ผลผลิต ล้นตลาด ต้นทุนการผลิตสูง การขาดแคลนน้ำสลั้กับปัญหาอุทกภัย ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม เนื่องจากการใช้สารเคมีในภาคเกษตร และการเติบโตของเมือง ปัญหาการแทรกแซงราคาสินค้าเกษตร การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนโครงสร้างประชากรที่กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และความท้าทายจากภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การกีดกันทางการค้าที่รุนแรงขึ้น การเปิดเสรีการค้าสินค้าเกษตร และความเปลี่ยนแปลงของตลาดโลก ปัจจัยต่างๆ ข้างต้นส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขัน ความยากจนของเกษตรกรรายย่อยและนำไปสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ในที่สุด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้มีนโยบายปฏิรูปการเกษตรของประเทศไทย เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ ที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในด้านการพัฒนา ทั้งประโยชน์ในการบริหารจัดการด้านการเกษตร และประโยชน์เพื่อเกษตรกร ที่จะได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

โดยปี ๒๕๕๕ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดการพัฒนาเกษตรกรสู่การเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) เป็นนโยบายที่ทุกหน่วยงาน ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะต้องดำเนินการ ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรได้ดำเนินการตามนโยบายมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรทุกคนได้รับการพัฒนาเป็นเกษตรกรที่มีความพร้อมรับกับสถานการณ์ด้านการเกษตรที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยมุ่งหวังให้เกษตรกรไทยมีความพร้อม มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพการเกษตร จึงได้กำหนดคุณสมบัติของเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) หมายถึง บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในความเป็นเกษตรกร มีความรอบรู้ในระบบการผลิตด้านการเกษตรแต่ละสาขา มีความสามารถในการวิเคราะห์ เชื่อมโยงและการบริหารจัดการการผลิตและการตลาด โดยใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ คำนึงถึงคุณภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค สังคมและสิ่งแวดล้อม และถือเป็นเป้าหมายในการพัฒนาเกษตรกร

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาเกษตรกรสมาชิกกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร ยกระดับเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) มีศักยภาพทั้งทางด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาด

๒. เพื่อสร้างเครือข่าย ขยายผล Smart Farmer ต้นแบบ ที่เป็นต้นแบบการเรียนรู้ที่เข้มแข็งให้แก่เพื่อนเกษตรกรได้

กิจกรรมที่ดำเนินการ

กิจกรรม	เป้าหมาย	ปริมาณงาน	งบประมาณ (บาท)	สถานที่ดำเนินการ
เวทีประเมิน วิเคราะห์ จัดทำ แผนพัฒนาศักยภาพรายบุคคล แผนพัฒนาการผลิตและค้นหา Smart Farmer ต้นแบบ	Smart Farmer	๓๐ ราย	๘,๗๐๐	สำนักงานเกษตร อำเภอรัตนบุรี

ผลการดำเนินงาน

ระยะเวลา ดำเนินการ	การดำเนินงาน	จำนวนผู้ร่วม กิจกรรม
๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๐	- วิเคราะห์ศักยภาพของเกษตรกรและจัดทำแผนพัฒนา ศักยภาพรายบุคคล และแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) - ถอดองค์ความรู้เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการที่ผ่านการ ประเมินเป็น Smart Farmer ต้นแบบ - ประเมินคุณสมบัติของ Smart Farmer	๓๐ ราย

ผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับแผนการปฏิบัติงาน แผนปฏิบัติงานโครงการที่กำหนดไว้

- ปฏิบัติได้ตามแผน

ผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ได้รับ

- ปฏิบัติได้ตามเป้าหมาย

ผลการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

- งบประมาณที่ได้รับ จำนวน ๘,๗๐๐ บาท ใช้จ่าย ๘,๗๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

เบิกจ่ายงบประมาณได้ตามแผนการใช้จ่ายเงิน

ผลผลิต

- เกษตรกรสมาชิกกลุ่มส่งเสริมอาชีพ จำนวน 30 ราย มีแผนการพัฒนาศักยภาพรายบุคคล และแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP)
- เกษตรกรสมาชิกกลุ่มส่งเสริมอาชีพ จำนวน ๒๐ ราย ยกระดับ Smart Farmer

ผลลัพธ์

- เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) เป็นผู้ประกอบการที่มีการใช้เทคโนโลยี และการบริหารจัดการเพื่อการค้าดำเนินธุรกิจอย่างทันสมัย มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ ตลอดจนเกิดเครือข่าย Smart Farmer ต้นแบบ เป็นต้นแบบให้เพื่อนเกษตรกร

ปัญหาอุปสรรค

- ไม่มี

ภาพกิจกรรม

เวทีประเมิน วิเคราะห์ จัดทำแผนพัฒนาศักยภาพรายบุคคล แผนพัฒนาการผลิต และค้นหา Smart Farmer ต้นแบบ

๓.๒ โครงการของจังหวัด กลุ่มจังหวัด

โครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)	แผนปฏิบัติงาน
๓.๒.๑ โครงการส่งเสริมการผลิตเกษตรอินทรีย์ ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ - กิจกรรม การผลิตข้าวหอมมะลิและพืชผักอินทรีย์	๓๐ ราย	๑๗,๔๐๐	เม.ย. ๖๑

๓.๒.๑ โครงการส่งเสริมการผลิตเกษตรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ กิจกรรม การผลิตข้าวหอมมะลิและพืชผักอินทรีย์

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมการจัดการปัจจัยการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ที่ยั่งยืน
๒. เพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ด้านเกษตรอินทรีย์จังหวัดสุรินทร์
๓. เพื่อพัฒนาเกษตรกรให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
๔. เพื่อส่งเสริมการใช้ระบบเกษตรอินทรีย์ทดแทนเกษตรเคมีเพื่อลดต้นทุนการผลิต
๕. เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดและขยายโอกาสการจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์

กิจกรรมที่ดำเนินการ

กิจกรรม	เป้าหมาย	ปริมาณงาน	งบประมาณ (บาท)	สถานที่ดำเนินการ
จัดอบรมเกษตรกรหลักสูตรการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ตามระบบชุมชนรับรอง	เกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์	๓๐ ราย	๑๗,๔๐๐	หมู่ ๗ ตำบลหนองบัวทอง

ผลการดำเนินงาน

สำนักงานเกษตรอำเภอรัตนบุรี ได้จัดอบรมเกษตรกรหลักสูตรการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ตามระบบชุมชนรับรอง โครงการส่งเสริมการผลิตเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมที่ ๑ การผลิตข้าวหอมมะลิและพืชผักอินทรีย์ ครั้งที่ ๑ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑ และครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑ ณ ศาลาประชาคม หมู่ ๗ ตำบลหนองบัวทอง อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ โดยมีบุคคลเป้าหมายเกษตรกร ๓๐ ราย มีกิจกรรม/หลักสูตรการฝึกอบรมเกษตรกร ดังนี้

หลักสูตรครั้งที่ ๑

- ๐๘.๓๐ – ๐๙.๐๐ น. - ลงทะเบียน
- ๐๙.๐๐ – ๐๙.๓๐ น. - แนวทางการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์
- ๐๙.๓๐ – ๑๐.๓๐ น. - ระบบการผลิตตามมาตรฐานสินค้า(เกษตรอินทรีย์)
- ๑๐.๓๐ – ๑๒.๐๐ น. - การป้องกันกำจัด ศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานและชีววิธี
- ๑๒.๐๐ – ๑๓.๐๐ น. - พักรับประทานอาหาร
- ๑๓.๐๐ – ๑๔.๓๐ น. - การปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ถั่วเขียว
- ๑๔.๓๐ – ๑๖.๓๐ น. - ระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม(PGS) และสรุปผลการอบรมครั้งที่ ๑

หลักสูตรครั้งที่ ๒

- ๐๘.๓๐ – ๐๙.๐๐ น. - ลงทะเบียน
- ๐๙.๐๐ – ๑๐.๐๐ น. - ทบทวน “ระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม”
- ๑๐.๐๐ – ๑๒.๐๐ น. - ฝึกปฏิบัติการ “การออกแบบมาตรฐานตามระบบ PGS ของกลุ่ม”
- ๑๒.๐๐ – ๑๓.๐๐ น. - พักรับประทานอาหาร
- ๑๓.๐๐ – ๑๔.๓๐ น. - บรรยาย “การตรวจรับรองแปลงแบบมีส่วนร่วมตามระบบชุมชนรับรอง (PGS) ”
- ๑๔.๓๐ – ๑๖.๓๐ น. - ฝึกปฏิบัติการ “การตรวจรับรองแปลงแบบมีส่วนร่วมตามระบบชุมชนรับรอง (PGS)” (ต่อ) สรุปผลการอบรม

เกษตรกรที่เข้าร่วมอบรม ๓๐ ราย ได้เรียนรู้ แนวทางการทำเกษตรอินทรีย์ ระบบการรับรองมาตรฐานสินค้า(เกษตรอินทรีย์) การป้องกันกำจัด ศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานและชีววิธี การปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ถั่วเขียว และระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม(PGS) ฝึกปฏิบัติการออกแบบมาตรฐานตามระบบ PGS ของกลุ่มและการตรวจรับรองแปลงแบบมีส่วนร่วมตามระบบชุมชนรับรอง(PGS) จากกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ เกษตรกรสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติจริงได้ เพื่อให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ใช้ระบบเกษตรอินทรีย์ทดแทนเกษตรเคมีเพื่อลดต้นทุนการผลิต เกิดการจัดการปัจจัยการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ที่ยั่งยืน

ผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับแผนการปฏิบัติงาน แผนปฏิบัติงานโครงการที่กำหนดไว้

- ปฏิบัติได้ตามแผน

ผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ได้รับ

- ปฏิบัติได้ตามเป้าหมาย

ผลการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

- งบประมาณที่ได้รับ จำนวน ๑๗,๔๐๐ บาท ใช้จ่าย ๑๗,๔๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ เบิกจ่ายงบประมาณได้ตามแผนการใช้จ่ายเงิน

ปัญหาอุปสรรค

- ไม่มี

ภาพกิจกรรม

อบรมเกษตรกรหลักสูตรการผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ตามระบบชุมชนรับรอง ครั้งที่ ๑

อบรมเกษตรกรหลักสูตรการผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ตามระบบชุมชนรับรอง ครั้งที่ ๒

๓.๓ โครงการสำคัญตามนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๓.๓.๑ โครงการส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลาย ฤดูนาปรัง ปี ๒๕๖๑

๓.๓.๒ โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (นาแปลงใหญ่) ปี ๒๕๖๑

๓.๓.๓ โครงการเพิ่มศักยภาพเกษตรกรเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

๓.๓.๑ โครงการส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลาย ฤดูนาปรัง ปี ๒๕๖๑

หลักการและเหตุผล

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐ เห็นชอบให้ดำเนินงานโครงการส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลาย ฤดูนาปรัง ปี ๒๕๖๑ สนับสนุนค่าใช้จ่ายรายละไม่เกิน ๑๕ ไร่ อัตราไร่ละ ๒,๐๐๐ บาท โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์นำความเห็นจากสำนักงบประมาณ ให้ดำเนินการขยายผลจากพื้นที่เดิมที่เคยดำเนินการ โดยการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการด้านการเกษตรผ่านศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และให้เกษตรกรเป็นผู้มีส่วนร่วมลงทุนในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพการเกษตรอย่างยั่งยืนในโอกาสต่อไป

ทั้งนี้ ต้องตรวจสอบการดำเนินโครงการฯ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดครบถ้วนทุกขั้นตอน รวมทั้งกำกับดูแลการใช้จ่ายงบประมาณดังกล่าว ให้เป็นไปอย่างโปร่งใส คุ่มค่า รวมทั้งปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องครบถ้วนด้วย

วัตถุประสงค์

๑. ลดรอบการทำนาในฤดูนาปรัง ด้วยการพักการทำนาสลับปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชทางเลือกอื่น
๒. สร้างรายได้จากการปลูกพืชอื่นทดแทนการปลูกข้าว ให้เกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรการลดรอบการทำนากับภาครัฐ
๓. สร้างโอกาสให้กับเกษตรกรได้เรียนรู้การเพาะปลูกพืชอื่นในพื้นที่นา เพื่อเป็นเกษตรกรรมทางเลือกให้เกษตรกรในระยะยาว

กิจกรรมที่ดำเนินการ

กิจกรรม	ระยะเวลา	ปริมาณงาน
การรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ	พ.ย. ๖๐ – ธ.ค. ๖๐	สำนักงานเกษตรจังหวัด /อำเภอ
จัดเวทีเรียนรู้ให้แก่เกษตรกร	ธ.ค. ๖๐ – ม.ค. ๖๑	สำนักงานเกษตรจังหวัด /อำเภอ
การตรวจสอบพื้นที่ และรับรองสิทธิ์เกษตรกร	พ.ย. ๖๐ – เม.ย. ๖๑	คณะทำงานตรวจสอบพื้นที่โครงการฯ ระดับตำบล / คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ระดับอำเภอ

ผลการดำเนินงาน

- เกษตรกรสมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๑๙๗ ราย จำนวน ๒๒๓ แปลง พื้นที่ ๙๗๕.๒๕ ไร่
- เกษตรกรยืนยันการปลูก จำนวน ๑๔๒ ราย จำนวน ๑๖๐ แปลง พื้นที่ ๖๙๑.๒๕ ไร่
- ผ่านการตรวจสอบ จำนวน ๑๙๗ ราย จำนวน ๒๒๓ แปลง พื้นที่ ๙๗๕.๒๕ ไร่

ที่	ตำบล	รับสมัคร			ยืนยันการปลูก			ผ่านการตรวจสอบ		
		ราย	แปลง	ไร่	ราย	แปลง	ไร่	ราย	แปลง	ไร่
1	กุดขาคีม	69	77	359	44	49	216.25	39	40	174
2	ดอนแรด	19	23	172.25	19	22	131.5	17	20	114.75
3	ทับใหญ่	18	19	87.75	12	13	44.75	11	12	39.75
4	น้ำเขียว	1	2	11.5	1	2	11.5	1	2	11.5
5	ยางสว่าง	32	41	172.25	15	20	96.25	13	17	86.75
6	หนองบัวทอง	25	27	85.75	18	19	31	15	16	23
7	แก	29	31	148.25	29	31	144.5	27	29	123.75
8	ไผ่	4	4	15.5	4	4	15.5	4	4	15.5
รวมทั้งสิ้น		197	223	975.75	142	160	691.25	127	140	589

ปัญหาอุปสรรค

- เกษตรกรบางรายไม่ปลูกพืชตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขของโครงการฯ

ภาพกิจกรรม

การตรวจสอบพื้นที่ และรับรองสิทธิ์เกษตรกร

๓.๓.๒ โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (นาแปลงใหญ่) ปี ๒๕๖๑

อำเภอรัตนบุรี มีแปลงใหญ่ ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑ จำนวน ๘ แปลง และสมัครเข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่ ปี ๒๕๖๒ โดยผ่านคณะกรรมการ COO แล้ว จำนวน ๒ แปลง รายละเอียดดังนี้

ปี	ชื่อแปลงใหญ่	ชนิดพืช	ที่ตั้ง	สมาชิก (ราย)	พื้นที่ (ไร่)
๒๕๕๙	ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองบัวบาน	ข้าว	หมู่ ๘ ตำบลหนองบัวบาน	๒๐๐	๓,๐๑๕
	ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านนาอุดม	ข้าว	๒ หมู่ที่ ๗ ตำบลไผ่	๘๐	๑,๕๕๕
๒๕๖๐	นาแปลงใหญ่บ้านบึง	ข้าว	๙/๑ หมู่ที่ ๑ ต.ดอนแรด	๙๖	๑,๕๖๐
	สหกรณ์การเกษตรดอนแรด จำกัด	ข้าว	๖๙ หมู่ที่ ๑๔ ต.ดอนแรด	๖๔	๑,๓๘๐
	นาแปลงใหญ่ตำบลหนองบัวทอง	ข้าว	๔๙ ม.๗ ต.หนองบัวทอง	๑๘๙	๓,๔๙๙
	วิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธ์ข้าวชุมชนตำบลยางสว่าง	ข้าว	๒๗ ม.๙ ต.ยางสว่าง	๑๕๐	๑,๓๘๗
๒๕๖๑	กลุ่มผลิตข้าวหอมมะลิปลอดภัย	ข้าว	หมู่ ๑๒ ต.ดอนแรด	๕๓	๗๙๗.๕๐
	สหกรณ์โคเนื้อสุรินทร์วากิวยางสว่าง จำกัด	ข้าว	๘ หมู่ ๔ ต.ยางสว่าง	๑๐๔	๑,๓๐๐
๒๕๖๒	กลุ่มนาแปลงใหญ่บ้านหนองกา	ข้าว	หมู่ ๓ ตำบลรัตนบุรี	๔๔	๕๑๔
	สหกรณ์การเกษตรรัตนบุรี จำกัด	ข้าว	๗๐ หมู่ ๙ ตำบลไผ่	๒๑๒	๒,๕๐๕

กิจกรรมที่ดำเนินการ

กิจกรรม	เป้าหมาย	ปริมาณงาน	งบประมาณ (บาท)	สถานที่ดำเนินการ
จัดเวทีชุมชน (๑ ครั้ง)	กลุ่มแปลงใหญ่ ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๑	๗ กลุ่ม	๕๒,๕๐๐	ที่ทำการกลุ่มแปลงใหญ่
อบรมส่งเสริมการบริหารจัดการศัตรูข้าว (๓ ครั้ง)	กลุ่มแปลงใหญ่ ปี ๒๕๖๐	๔ กลุ่ม	๕๔,๐๐๐	ที่ทำการกลุ่มแปลงใหญ่

จัดเวทีชุมชน

ลำดับที่	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	วันจัดเวทีชุมชน
ปี ๒๕๕๙		
๑.	ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองบัวบาน หมู่ ๘ ตำบลหนองบัวบาน อำเภอรัตนบุรี จ. สุรินทร์	วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑
ปี ๒๕๖๐		
๑.	จัดเวทีชุมชน ณ กลุ่มนาแปลงใหญ่บ้านบึง ๙/๑ หมู่ ๑ ต.ดอนแรด อ.รัตนบุรี จ.สุรินทร์	วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๑
๒.	กลุ่มสหกรณ์การเกษตรดอนแรด จำกัด ๖๙ หมู่ ๑๔ ต.ดอนแรด อ.รัตนบุรี จ.สุรินทร์	วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๑
๓.	กลุ่มนาแปลงใหญ่หนองบัวทอง ๔๙ หมู่ ๗ ต.หนองบัวทอง อ.รัตนบุรี จ.สุรินทร์	วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๑
๔.	วสช. ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลยางสว่าง ๒๗ หมู่ ๙ อ.รัตนบุรี จ.สุรินทร์	วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๑
ปี ๒๕๖๑		
๑.	กลุ่มผลิตข้าวหอมมะลิปลอดภัย หมู่ ๑๒ ต.ดอนแรด อ.รัตนบุรี จ.สุรินทร์	วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๑
๒.	กลุ่มสหกรณ์โคเนื้อสุรินทร์วากิว หมู่ ๔ ต.ยางสว่าง อ.รัตนบุรี จ.สุรินทร์	วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑

ผลการดำเนินงาน

๑. จัดเวทีชุมชนแบบมีส่วนร่วม จำนวน ๗ กลุ่ม ๆ ละ ๑ ครั้ง โดยมีการทบทวน/ปรับปรุงข้อมูลเกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่ ทบทวนกฎระเบียบของกลุ่มและเลือกตั้งคณะกรรมการ รวมทั้งร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลแปลง ทบทวนและปรับปรุงแผนและเป้าหมายการพัฒนากลุ่ม โดยใช้ข้อมูลแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาแปลง การเชื่อมโยงและบริหารจัดการเรื่องการตลาด

ผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับแผนการปฏิบัติงาน แผนปฏิบัติงานโครงการที่กำหนดไว้

- ปฏิบัติได้ตามแผน

ผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ได้รับ

- ปฏิบัติได้ตามเป้าหมาย

ผลการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

- งบประมาณที่ได้รับ จำนวน ๕๒,๕๐๐ บาท ใช้จ่าย ๕๒,๕๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

เบิกจ่ายงบประมาณได้ตามแผนการใช้จ่ายเงิน

ผลผลิต

๑. กลุ่มนาแปลงใหญ่ จำนวน ๗ กลุ่ม มีข้อมูลเกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่ กฎระเบียบของกลุ่มและคณะกรรมการกลุ่ม และได้ปรับปรุงแผนและเป้าหมายการพัฒนากลุ่ม

ภาพกิจกรรม

จัดกระบวนการเวทีชุมชน

อบรมส่งเสริมการบริหารจัดการศัตรูข้าว

ลำดับที่	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	วันจัดอบรม
๑.	จัดเวทีชุมชน ณ กลุ่มนาแปลงใหญ่บ้านบึง ๙/๑ หมู่ ๑ ต.ดอนแรด อ.รัตนบุรี จ.สุรินทร์	วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑
๒.	กลุ่มสหกรณ์การเกษตรดอนแรด จำกัด ๖๙ หมู่ ๑๔ ต.ดอนแรด อ.รัตนบุรี จ.สุรินทร์	วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๑
๓.	กลุ่มนาแปลงใหญ่หนองบัวทอง ๔๙ หมู่ ๗ ต.หนองบัวทอง อ.รัตนบุรี จ.สุรินทร์	วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑
๔.	วสข. ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลยางสว่าง ๒๗ หมู่ ๙ อ.รัตนบุรี จ.สุรินทร์	วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๑

ผลการดำเนินงาน

๑. จัดส่งเสริมการบริหารจัดการศัตรูข้าว จำนวน ๔ กลุ่ม ๆ ละ ๓ ครั้ง โดยมีหลักสูตรการอบรม ดังนี้
ครั้งที่ ๑ หลักสูตร เรื่อง มาตรฐานชีวภัณฑ์ และการใช้จุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชการใช้วัสดุ
อุปกรณ์ ในการผลิตชีวภัณฑ์ ฝึกปฏิบัติการผลิตขยายชีวภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน
ครั้งที่ ๒ หลักสูตร เรื่อง การสำรวจแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชและการจัดทำแปลงฯ
การสำรวจระบบนิเวศในแปลงปลูกพืชวิเคราะห์ระบบนิเวศและสถานการณ์ศัตรูพืชการวินิจฉัยศัตรูพืช
ครั้งที่ ๓ หลักสูตร เรื่อง การจัดทำปฏิทินการระบาดของศัตรูข้าวในพื้นที่ของกลุ่มเกษตรกร
จุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชการผลิตขยายจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช

ผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับแผนการปฏิบัติงาน แผนปฏิบัติงานโครงการที่กำหนดไว้

- ปฏิบัติได้ตามแผน

ผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ได้รับ

- ปฏิบัติได้ตามเป้าหมาย

ผลการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

- งบประมาณที่ได้รับ จำนวน ๕๔,๐๐๐ บาท ใช้จ่าย ๕๔,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

เบิกจ่ายงบประมาณได้ตามแผนการใช้จ่ายเงิน

ภาพกิจกรรม

๓.๓.๓ โครงการเพิ่มศักยภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตรได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ทุกอำเภอ อำเภอละ ๑ ศูนย์ รวมเป็น ๘๘๒ ศูนย์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรในชุมชนเป็นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในประเด็นการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต เกษตรกรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกรต้นแบบ

ในปี ๒๕๖๐ คณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จ (Single Command) ได้ร่วมกันประเมินเพื่อจัดระดับการพัฒนา ศพก. ใน ๔ ประเด็นหลักประกอบด้วย ๑. สภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ๒. เกษตรกรต้นแบบ ๓. การบริหารจัดการ/แนวทางการพัฒนา ๔. การเชื่อมโยงเครือข่าย

โดยศพก.อำเภอรัตนบุรี มีผลการประเมิน ระดับปานกลาง (B) คือ ศพก. ยังมีความจำเป็นในการพัฒนาเพื่อให้มีความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนในบางประเด็น เช่น แปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ การจัดทำข้อมูลประจำศูนย์ให้ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ และอยู่ระหว่างการดำเนินการจัดตั้งศูนย์เครือข่าย

การวิเคราะห์ศักยภาพ ศพก.

สำนักงานเกษตรอำเภอรัตนบุรี จัดประชุมวิเคราะห์ศักยภาพ ศพก.อำเภอรัตนบุรี เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมีคณะกรรมการ ศพก. เครือข่าย ศพก. เกษตรอำเภอรัตนบุรี ประมงอำเภอรัตนบุรี ตัวแทนปศุสัตว์อำเภอรัตนบุรี กำนันตำบลไผ่ และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรสำนักงานเกษตรอำเภอรัตนบุรี เข้าร่วมประชุม จำนวน ๒๐ ราย เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ร่วมกันวิเคราะห์ศักยภาพ ศพก. และกำหนดแนวทางการพัฒนา โดยใช้ข้อมูลพื้นที่ คน สินค้า ข้อมูล Zoning และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากการวิเคราะห์ศักยภาพ ศพก. ที่ประชุมเสนอให้มีการพัฒนาฐานเรียนรู้ ดังนี้

๑. ฐานเรียนรู้การจัดการดินและปุ๋ย

ควรมีอุปกรณ์ตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อบริการตรวจวิเคราะห์ดินให้แก่เกษตรกร และแม่ปุ๋ย สำหรับการสาธิตการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินเพื่อลดต้นทุนการผลิต

๒. ฐานเรียนรู้การป้องกันกำจัดศัตรูพืช

ควรมีวัสดุอุปกรณ์ในการสาธิตการผลิตสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดศัตรูพืช ได้แก่ แอลกอฮอล์ หัวเชื้อไตรโคเดอร์มา ข้าวสารสาลี ถุงพลาสติกหนัวยางเป็นต้น อุปกรณ์ในการสำรวจแมลง เช่น สวิงโฉบ แมลง แวนขยายรวมทั้งกล่องสำหรับใส่วัสดุสาธิต และแผ่นเสียบป้ายองค์ความรู้เพื่อใช้ในการเผยแพร่ และเพื่อเป็นการรณรงค์ให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

๓. ฐานเรียนรู้ด้านปศุสัตว์

ควรมีแม่กลบดิบไม่ไผ่เลี้ยงถึงพลาสติกทำรางอาหารโค ในการปรับปรุงคอกสัตว์

๔. ฐานเรียนรู้ด้านประมง

ควรมีการปรับปรุงรูปแบบการเลี้ยงปลา เช่น การเลี้ยงปลาดุกในบ่อพลาสติก และการเลี้ยงปลาในกระชัง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรที่สนใจ และควรมีพันธุ์ปลาที่หลากหลายและมากขึ้น

๕. ฐานเรียนรู้การเกษตรแบบผสมผสาน
ควรมีพันธุ์พืชมากขึ้นและสแลนสำหรับป้องกันแสงแดดในแปลงผัก
๖. ฐานเรียนรู้การเพาะเห็ดนางฟ้า
ควรมีก่อนเห็ดนางฟ้าเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดการและดูแลเห็ดนางฟ้าหลังเปิดดอก
๗. แปลงเรียนรู้การเกษตรแบบผสมผสาน
ควรมีการปรับปรุงระบบน้ำสปริงเกอร์ ในแปลงเรียนรู้ให้พร้อมใช้งานและทั่วถึง

วัสดุอุปกรณ์สำหรับการปรับปรุง ศพก. ทั้ง ๕ ฐานเรียนรู้ และ ๑ แปลงเรียนรู้ ดังนี้

๑. อุปกรณ์ตรวจวิเคราะห์ดิน	จำนวน	๑	ชุด
๒. แม่ปุ๋ยสำหรับการสาธิตสูตร ๔๖-๐-๐ บรรจุ ๕๐ กิโลกรัม	จำนวน	๕	กระสอบ
๓. แม่ปุ๋ยสำหรับการสาธิตสูตร ๐-๐-๖๐ บรรจุ ๕๐ กิโลกรัม	จำนวน	๔	กระสอบ
๔. แม่ปุ๋ยสำหรับการสาธิตสูตร ๑๘-๔๖-๐ บรรจุ ๕๐ กิโลกรัม	จำนวน	๔	กระสอบ
๕. หัวเชื้อไตรโคเดอร์ม่า ขนาดบรรจุ ๒๐ กรัม	จำนวน	๕๐	ขวด
๖. ข้าวสารสาลีให้ ขนาดบรรจุ ๕ กิโลกรัม	จำนวน	๓๐	ถุง
๗. แอลกอฮอล์ ขนาด ๔๕๐ ซีซี	จำนวน	๖	ขวด
๘. ถุงพลาสติกขนาด ๖x๙ นิ้ว	จำนวน	๒๕	กก.
๙. หนัวยาง	จำนวน	๓	กก.
๑๐. สวิงโฉบแมลง	จำนวน	๓	อัน
๑๑. กล่องพลาสติกขนาด ๔๐ X ๕๐ X ๓๐ ซม.	จำนวน	๔	ใบ
๑๒. แวนชยาย	จำนวน	๓	อัน
๑๓. แผ่นเสียบป้ายขนาด A๔ ทรงตั้ง ๖ แผ่น	จำนวน	๔	แผ่น
๑๔. แกลบดิบ	จำนวน	๒,๐๐๐	กก.
๑๕. ไม้ไผ่เลี้ยง	จำนวน	๑๒๐	ลำ
๑๖. ถังพลาสติกทำรางอาหารโค	จำนวน	๑	ราง
๑๗. พลาสติกสำหรับรองกันบ่อปลา	จำนวน	๕	ม้วน
๑๘. กระชัง ขนาด ๓ X ๕ X ๑.๕ ม. พร้อมทุ่นลอย	จำนวน	๓	ลูก
๑๙. พันธุ์ปลาดุกอูย ขนาด ๗ - ๑๐ ซม.	จำนวน	๓,๐๐๐	ตัว
๒๐. พันธุ์ปลานิล ขนาด ๗ - ๑๐ ซม.	จำนวน	๑,๐๐๐	ตัว
๒๑. พันธุ์ปลาตะเพียน ขนาด ๗ - ๑๐ ซม.	จำนวน	๑,๐๐๐	ตัว
๒๒. พันธุ์ปลาหมอแปลงเพศ ขนาด ๗ - ๑๐ ซม.	จำนวน	๑,๐๐๐	ตัว
๒๓. อาหารปลาดุกเล็ก ขนาดบรรจุ ๒๐ กิโลกรัม	จำนวน	๒๐	ถุง
๒๔. อาหารปลาดุกรุ่น ขนาดบรรจุ ๒๐ กิโลกรัม	จำนวน	๓๐	ถุง
๒๕. สแลน กว้าง ๒ เมตร ยาว ๑๐๐ เมตร ชนิดกรองแสง ๘๐%	จำนวน	๒	ม้วน
๒๖. พันธุ์ข้าวเหลือง	จำนวน	๓	กิโลกรัม
๒๗. เมล็ดพันธุ์ผักชีจีน ขนาด ๓๐๐ กรัม	จำนวน	๒	กระป๋อง
๒๘. เมล็ดพันธุ์ผักชีลาว ขนาด ๑,๐๐๐ เมล็ด	จำนวน	๒	ซอง
๒๙. พันธุ์ขมิ้นชัน	จำนวน	๑	กิโลกรัม
๓๐. เมล็ดพันธุ์พริก ขนาด ๑๐๐ เมล็ด	จำนวน	๒	ซอง

๓๑. เมล็ดพันธุ์ผักกาดขาว ขนาด ๗๐๐ เมล็ด	จำนวน	๒	ซอง
๓๒. เมล็ดพันธุ์กะเพรา ขนาด ๑,๐๐๐ เมล็ด	จำนวน	๒	ซอง
๓๓. เมล็ดพันธุ์โหระพา ขนาด ๑,๐๐๐ เมล็ด	จำนวน	๒	ซอง
๓๔. เมล็ดพันธุ์ขึ้นฉ่าย ขนาด ๑,๐๐๐ เมล็ด	จำนวน	๒	ซอง
๓๕. เมล็ดพันธุ์คะน้า ขนาด ๑๐๐ กรัม	จำนวน	๒	กระป๋อง
๓๖. เมล็ดพันธุ์กวาดตุ้ง ขนาด ๑๐๐ กรัม	จำนวน	๒	กระป๋อง
๓๗. เมล็ดพันธุ์ผักบุ้ง ขนาด ๑ กิโลกรัม	จำนวน	๑	ถุง
๓๘. พันธุ์มะม่วงน้ำดอกไม้	จำนวน	๖	ต้น
๓๙. พันธุ์มะพร้าวน้ำหอม	จำนวน	๘	ต้น
๔๐. พันธุ์มะยงชิด	จำนวน	๕	ต้น
๔๑. พันธุ์ฝรั่งกิมจู	จำนวน	๕	ต้น
๔๒. พันธุ์สะตอ	จำนวน	๑๐	ต้น
๔๓. พันธุ์ดาวเรือง	จำนวน	๑๕	ต้น
๔๔. พันธุ์ตะไคร้หอม	จำนวน	๖๒	ต้น
๔๕. แกลบดำ	จำนวน	๑,๐๐๐	กิโลกรัม
๔๖. ก้อนเห็ดนางฟ้า	จำนวน	๑,๒๐๐	ก้อน
๔๗. หัวสปริงเกอร์	จำนวน	๔๕	หัว
๔๘. ท่อพีวีซี ขนาด ๒ นิ้ว	จำนวน	๓	ท่อน
๔๙. กาวทาท่อพีวีซี	จำนวน	๒	กระป๋อง
๕๐. ฝาปิด ขนาด ๒ นิ้ว	จำนวน	๑	อัน
๕๑. ข้อต่อเกลียวนอก ขนาด ๑/๒ นิ้ว	จำนวน	๔๕	อัน
๕๒. ท่อพีวีซี ขนาด ๑/๒ นิ้ว	จำนวน	๑๐	ท่อน
๕๓. ท่อพีวีซี ขนาด ๓/๔ นิ้ว	จำนวน	๓๐	ท่อน
๕๔. วาล์วเปิดปิด ขนาด ๓/๔ นิ้ว	จำนวน	๖	อัน

ภาพกิจกรรม

ประชุมวิเคราะห์ศักยภาพ ศพก.อำเภอรัตนบุรี

การพัฒนาศักยภาพ ศพก.

ศพก.อำเภอรัตนบุรี มีผลการประเมิน ระดับปานกลาง (B) คือ ศพก. ยังมีความจำเป็นในการพัฒนาเพื่อให้มีความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนในบางประเด็น เช่น แปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ การจัดทำข้อมูลประจำศูนย์ให้ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ และอยู่ระหว่างการดำเนินการจัดตั้งศูนย์เครือข่าย

ศพก. ระดับ B (ต้องพัฒนาเพิ่มในบางประเด็น) กรอบวงเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการเพิ่มศักยภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โดยเบิกจ่ายในงบรายจ่ายอื่น ลักษณะค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ซึ่งดำเนินการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ ศพก.อำเภอรัตนบุรีตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และตามระเบียบและคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

ฐานเรียนรู้ที่ ๑ การจัดการดินและปุ๋ย

ฐานเรียนรู้ที่ ๒ เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

ฐานเรียนรู้ที่ ๓ ปศุสัตว์

ฐานเรียนรู้ที่ ๔ ประมง

ฐานเรียนรู้ที่ ๕ การเกษตรแบบผสมผสาน

ฐานเรียนรู้ที่ ๖ เรื่องการเพาะเห็ดนางฟ้า

แปลงเรียนรู้การเกษตรแบบผสมผสาน

ภาพการดำเนินการพัฒนาฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้

ฐานเรียนรู้ที่ ๑ การจัดการดินและปุ๋ย
ก่อนดำเนินการ

หลังดำเนินการ

ฐานเรียนรู้ การจัดการดินและปุ๋ย มีวัสดุอุปกรณ์ สำหรับการสาธิต มีองค์ความรู้ มีแผ่นพับ มีชุดตรวจวิเคราะห์ดิน และมีการทำปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อให้เกษตรกรได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้

ฐานเรียนรู้ที่ ๒ เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืช
ก่อนดำเนินการ

หลังดำเนินการ

ฐานเรียนรู้การป้องกันกำจัดศัตรูพืชมีวัสดุอุปกรณ์สำหรับการสาธิตการผลิตสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดศัตรูพืช องค์กรความรู้ แผนพับ เพื่อการเรียนรู้ของเกษตรกรผู้สนใจ

ฐานเรียนรู้ที่ ๓ ปศุสัตว์
ก่อนดำเนินการ

หลังดำเนินการ

ฐานเรียนรู้ด้านปศุสัตว์มีการปรับปรุงรางอาหารโคเนื้อ โดยใช้รางพลาสติก ทำให้อาหารหล่นน้อยลง และสะดวกสำหรับการให้อาหารชั้น ปรับปรุงสภาพคอกให้แข็งแรงขึ้น และปรับปรุงคอกหมูหลุมโดยใช้แกลบดิบรองพื้นคอก

ฐานเรียนรู้ที่ ๔ ประมง
ก่อนดำเนินการ

ระหว่างดำเนินการ

หลังดำเนินการ

ฐานเรียนรู้ด้านประมงมีจุดเรียนรู้การเลี้ยงปลาในกระชังและในบ่อพลาสติก เพื่อให้เกษตรกรที่สนใจได้เข้ามาเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

ฐานเรียนรู้ที่ ๕ การเกษตรแบบผสมผสาน
ก่อนดำเนินการ

ระหว่างดำเนินการ

หลังดำเนินการ

ฐานเรียนรู้ที่ ๖ เรื่องการเพาะเห็ดนางฟ้า
ก่อนดำเนินการ

ระหว่างดำเนินการ

หลังดำเนินการ

แปลงเรียนรู้การเกษตรแบบผสมผสาน
ก่อนดำเนินการ

หลังดำเนินการ

แปลงเรียนรู้เกษตรผสมผสานมีระบบน้ำสปริงเกอร์เพิ่มขึ้น และปรับปรุงในส่วนที่ชำรุดให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๔ โครงการสร้างทักษะและเสริมสร้างรายได้แก่เกษตรกรรายย่อย

หลักการและเหตุผล

ท่ามกลางสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของภาคการเกษตร เกษตรกรรายย่อยซึ่งถือเป็นเกษตรกรกลุ่มใหญ่ที่สุดของประเทศไทย และเป็นกลุ่มที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจมากกว่าเกษตรกรหรือผู้ประกอบการรายใหญ่ เนื่องจากเกษตรกรรายย่อยจะนำรายได้มาใช้จ่ายในระดับชุมชนก่อให้เกิดการหมุนเวียนของเงินตรา แต่ปรากฏว่าเกษตรกรรายย่อยเหล่านี้ยังไม่สามารถปรับตัวให้ทันต่อระบบการผลิตที่มีการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน รวมทั้งขาดแคลนทุนตั้งต้นสำหรับการประกอบกิจการเพื่อให้เกิดรายได้ที่ต่อเนื่องและมั่นคง จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและสนับสนุนในหลายมิติ ทั้งการพัฒนาด้านองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิต ด้านการบริหารจัดการผลผลิต และการบริหารจัดการในเชิงธุรกิจ กอปรกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดนโยบายในงบประมาณ ๒๕๖๑ เน้นการส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ และนวัตกรรมด้านการเกษตร ซึ่งจะสามารถติดตามหาข้อมูลให้กับเกษตรกรในทุกมิติและตอบโจทย์ในการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเกษตรกรให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน อีกทั้งจะสามารถสร้างความเข้มแข็งจากภายในในระดับฐานรากของระบบเกษตรกรรมของประเทศ สร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย เพื่อให้สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับบริบทสังคม เศรษฐกิจ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการวางรากฐานการพัฒนาการเกษตรในระยะยาว
๒. เกิดแนวทางการพัฒนาในรูปแบบของโครงการที่เกิดจากความร่วมมือของชุมชนอย่างแท้จริง และก่อให้เกิดความยั่งยืนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

กลุ่มเป้าหมายและคุณสมบัติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

๑. เกษตรกรหรือสมาชิกในครัวเรือนที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ชุมชนละ ๒๐๐ ราย
๒. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการต้องไม่ร่วมโครงการหรือกิจกรรมอื่น ได้แก่ โครงการเพิ่มทักษะอาชีพแก่เกษตรกรผู้ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ และโครงการพัฒนาอาชีพชาวสวนยางรายย่อยเพื่อความมั่นคง เป็นต้น
๓. เกษตรกรจะต้องสามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้ต่อเนื่องตลอดหลักสูตร (รุ่นละ ๓ วัน)

กิจกรรมการฝึกอบรมเกษตรกร

วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อให้เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมเพื่อเรียนรู้ ฝึกวิถีคิดการพัฒนาตนเองและสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับบริบทสังคม เศรษฐกิจ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในอนาคต
- ๒) เพื่อให้เกษตรกรมีศักยภาพในการรวมกลุ่มและบริหารจัดการกลุ่ม

เป้าหมาย

- ๑) จุดดำเนินการ จำนวน ๙,๑๐๑ ชุมชน (ตามประกาศกรมส่งเสริมการเกษตร)
- ๒) จำนวนเกษตรกร เฉลี่ยชุมชนละ ๒๐๐ ราย

คุณสมบัติของเกษตรกร

- ๑) เกษตรกร และ/หรือสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ๒) เป็นเกษตรกรที่มีความสนใจสมัครเข้าร่วมโครงการ และต้องสามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้ต่อเนื่องตลอดหลักสูตร
- ๓) เกษตรกรมีที่อยู่อาศัย หรือพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในชุมชน ตามประกาศกรมส่งเสริมการเกษตร

หลักสูตรการฝึกอบรมเกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมการฝึกอบรมเกษตรกรในโครงการฯ ได้กำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมจำนวน ๑ หลักสูตร จำนวน ๓ กลุ่มวิชา รวม ๑๘ ชั่วโมง ได้แก่

กลุ่มวิชาที่ ๑ สร้างการรับรู้ ความเข้าใจร่วมกันในการขับเคลื่อนประเทศ จำนวน ๒ วิชา รวม ๓ ชั่วโมง

ชื่อวิชา	ระยะเวลา
๑. วิชาการพัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (วิชาบังคับ)	๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที
๒. วิชาการเสริมสร้างความสัมพันธ์และสังคมมีสุข (วิชาบังคับ)	๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที

กลุ่มวิชาที่ ๒ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร จำนวน ๕ วิชา รวม ๑๐ ชั่วโมง ๓๐ นาที

ชื่อวิชา	ระยะเวลา
๑. วิชาการบริหารจัดการการผลิตที่เหมาะสมกับพื้นที่ (Zoning) (วิชาบังคับ)	๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที
๒. วิชาบัญชีครัวเรือน/บัญชีต้นทุนอาชีพ (วิชาบังคับ)	๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที
๓. วิชาการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (พืช สัตว์ ประมง) (วิชาบังคับ)	๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที
๔. วิชาการพัฒนาด้านการเกษตร (วิชาเลือก) เลือกเรียน ๑ วิชา จากรายวิชาต่อไปนี้	๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที
๑) การจัดการดินและปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ	

ชื่อวิชา	ระยะเวลา
๒) การบริหารจัดการศัตรูพืชอย่างมีประสิทธิภาพ ๓) เครื่องจักรกลเพื่อการเกษตร ๔) เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเกษตร ๕) กฎหมายเกี่ยวข้องกับด้านการเกษตร ๖) มาตรฐานสินค้าเกษตร ๗) อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	
๕. วิชาการสร้างรายได้และลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน (วิชาเลือก) เลือกเรียนจำนวน ๓ วิชาตามความเหมาะสมของพื้นที่ เช่น ๑) การแปรรูปสินค้าเกษตร ๒) การผลิตสินค้าเพื่อใช้ในครัวเรือน ๓) การเพาะเห็ดเพาะถั่วงอก ๔) การขยายพันธุ์ (พืช สัตว์ ประมง)	๔ ชั่วโมง ๓๐ นาที

กลุ่มวิชาที่ ๓ การบริหารจัดการองค์กรเกษตรกร จำนวน ๔ วิชา รวม ๔ ชั่วโมง ๓๐ นาที

ชื่อวิชา	ระยะเวลา
๑. วิชาการบริหารจัดการกลุ่ม (วิชาบังคับ)	๑ ชั่วโมง
๒. วิชาการจัดทำแผนการผลิต/โครงการ และการตลาดเบื้องต้นของเกษตรกร (วิชาบังคับ)	๑ ชั่วโมง
๓. วิชาการจัดการสินเชื่อด้านการเกษตร (วิชาบังคับ)	๑ ชั่วโมง
๔. วิชาการจัดการตลาดสินค้าเกษตร (วิชาบังคับ)	๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที

กิจกรรมการพัฒนากลุ่มเกษตรกร

วัตถุประสงค์

เพื่อให้เกิดการพัฒนา รูปแบบของโครงการที่เกิดจากความร่วมมือของชุมชนอย่างแท้จริง สามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรรายย่อย และก่อให้เกิดความยั่งยืนในการประกอบอาชีพเกษตรกร

เป้าหมาย

- ๑) จุดดำเนินการ จำนวน ๙,๑๐๑ ชุมชน (ตามประกาศกรมส่งเสริมการเกษตร)
- ๒) สนับสนุนการดำเนินการประกอบการของเกษตรกรชุมชนละ ๓๐๐,๐๐๐ บาท

คุณสมบัติกลุ่มย่อยในชุมชน

๑) เป็นกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรในชุมชนที่ขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และไม่เป็นนิติบุคคล ในกรณีที่เป็นกลุ่มธรรมชาติหรือกลุ่มตั้งขึ้นใหม่ต้องได้รับรองจากคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับชุมชน

๒) ประกอบด้วยเกษตรกรสมาชิกกลุ่มละไม่น้อยกว่า ๒๕ ราย และมีคณะกรรมการ ไม่น้อยกว่า ๑๐ ราย ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เภรัญญิก กรรมการและเลขานุการ โดยสามารถแต่งตั้ง คณะทำงานและมอบหมายหน้าที่ให้สมาชิกกลุ่มย่อยในชุมชนดำเนินการต่างๆ ตามความจำเป็น

๓) ต้องมีเกษตรกรสมาชิกที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรการพัฒนาการเกษตรจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐ ราย

๔) เกษตรกรสมาชิกต้องเป็นเกษตรกร และ/หรือสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร กับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๕) มีความพร้อมในการพัฒนาและจัดทำโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนิน โครงการ

ลักษณะของโครงการ/กิจกรรมที่เสนอขอรับการสนับสนุน

๑) เป็นโครงการ/กิจกรรมที่สามารถดำเนินการได้ทันที มีประโยชน์กับชุมชน สร้างรายได้ให้แก่ เกษตรกรรายย่อยอย่างยั่งยืน

๒) เป็นโครงการ/กิจกรรมในลักษณะลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และยกระดับ มาตรฐานสินค้าภายใต้กรอบโครงการ ประกอบด้วย

- ด้านการผลิตพืช พันธุ์พืช
- ด้านการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และการปรับปรุงดิน
- การจัดการศัตรูพืช
- ด้านฟาร์มชุมชน
- ด้านการผลิตอาหาร การแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร
- ด้านปศุสัตว์
- ด้านประมง
- ด้านการผลิตแมลงเศรษฐกิจ

๓) เป็นโครงการที่เกษตรกรกลุ่มย่อยในชุมชนที่เสนอ สามารถดำเนินการได้เอง มีแผนใช้ประโยชน์ได้ อย่างต่อเนื่อง หรือการพัฒนาต่อยอดจากโครงการเดิมที่สามารถพัฒนาเป็นกลุ่มประกอบการเชิงธุรกิจ การเกษตรได้ เป็นโครงการที่มีความครบถ้วนในมิติด้านการผลิต การจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ ต้องมีแผนธุรกิจ ชัดเจน และควรมีแผนการบริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มย่อยในชุมชน

กิจกรรมที่ดำเนินการ

กิจกรรม	เป้าหมาย	ปริมาณงาน	งบประมาณ (บาท)	สถานที่ดำเนินการ
กิจกรรมการฝึกอบรม เกษตรกร	เกษตรกร หรือสมาชิกใน ครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้น ทะเบียนเกษตรกรกับ หน่วยงานในสังกัด กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์	๑๓ ชุมชน	๓,๕๗๓,๘๐๐	ตามมติการจัดเวที ชุมชน
กิจกรรมการพัฒนา กลุ่ม เกษตรกร	กลุ่มเกษตรกรในชุมชน	๑๓ ชุมชน	๓,๙๐๐,๐๐๐	ที่ทำการกลุ่มย่อยหรือ สถานที่ขออนุญาตใช้

ผลการดำเนินงาน

๑. กิจกรรมการฝึกอบรมเกษตรกร

อำเภอรัตนบุรี แบ่งเป็น ๑๓ ชุมชน อบรมเกษตรกรชุมชนละ ๒๐๐ ราย รวมทั้งสิ้น ๒,๖๐๐ ราย ดำเนินการจัดอบรมในพื้นที่ ระหว่างวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๑ – วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑ โดยแบ่งเกษตรกรอบรมเป็นรุ่นๆ ละ ๕๐ ราย รายละ ๓ วัน งบประมาณทั้งสิ้น ๓,๕๗๓,๘๐๐ บาท

หลักสูตรการอบรม พิจารณาจัดหลักสูตรการอบรมร่วมกับเกษตรกรในชุมชน ประกอบด้วย ๓ กลุ่มวิชา จำนวน ๑๘ ชั่วโมง แบ่งเป็นวิชาบังคับ ๑๒ ชั่วโมง และวิชาเลือกตามความต้องการของชุมชน จำนวน ๖ ชั่วโมง

- กลุ่มวิชาที่ ๑ กลุ่มวิชาสร้างการรับรู้ ความเข้าใจร่วมกันในการขับเคลื่อนประเทศ
- กลุ่มวิชาที่ ๒ กลุ่มวิชาเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร ประกอบด้วย
- กลุ่มวิชาที่ ๓ กลุ่มวิชาการบริหารจัดการองค์กรเกษตรกรประกอบด้วย

ผลการประเมินการฝึกอบรมของเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรม

จากผลการประเมินด้านความรู้ ความเข้าใจ ของเกษตรกรอำเภอรัตนบุรี พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรวิชา อยู่ในระดับดีมาก และดี โดยอยู่ในระดับดีมาก จำนวน ๑ วิชา ได้แก่ วิชาการขยายพันธุ์สัตว์ และเกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจระดับดี จำนวน ๒๑ วิชา ได้แก่ วิชาพัฒนาการเกษตรตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง วิชาการเสริมสร้างความสัมพันธ์และสังคมมีสุข วิชาการบริหารจัดการการผลิตให้เหมาะสมกับพื้นที่ (Zonig) วิชาบัญชีครัวเรือน/บัญชีต้นทุนอาชีพ วิชาการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (พืช สัตว์ ประมง) วิชาการจัดการศัตรูพืชอย่างมีประสิทธิภาพ วิชาการจัดการดินและปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ วิชาการขยายพันธุ์พืช วิชาการทำหม่มหมู วิชาการผลิตน้ำหมักชีวภาพและฮอร์โมนไข่ วิชาการขยายพันธุ์สัตว์ วิชาการทำปลาหมัก วิชาการผลิตจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง วิชาการผลิตสารชีวภัณฑ์ วิชาการเพาะเห็ด วิชาการเพาะเห็ดโคนน้อย วิชาการเพาะเห็ดฟาง วิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง วิชาการบริหารจัดการกลุ่มการจัดทำแผนการผลิต/โครงการ และการตลาดเบื้องต้น วิชาการจัดการสินเชื่อด้านการเกษตร และวิชาการจัดการตลาดสินค้าเกษตร

โดยผลการประเมินระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหัวข้อวิชาในหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๐๑ คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๒๕

จากผลการประเมินระดับของการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรอำเภอรัตนบุรี พบว่า เกษตรกรมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับดีมาก และดี โดยอยู่ในระดับดีมากจำนวน ๕ วิชา ได้แก่ วิชาการจัดการดินและปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ วิชาการขยายพันธุ์สัตว์ วิชาการเพาะเห็ด วิชาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง และเกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจระดับดี จำนวน ๑๗ วิชา ได้แก่ วิชาพัฒนาการเกษตรตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง วิชาการเสริมสร้างความสัมพันธ์และสังคมมีสุข วิชาการบริหารจัดการการผลิตให้เหมาะสมกับพื้นที่ (Zonig) วิชาบัญชีครัวเรือน/บัญชีต้นทุนอาชีพ วิชาการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (พืช สัตว์ ประมง) วิชาการจัดการศัตรูพืชอย่างมีประสิทธิภาพ วิชาการขยายพันธุ์พืช วิชาการทำหม่มหมู วิชาการผลิตน้ำหมักชีวภาพและฮอร์โมนไข่ วิชาการทำปลาหมัก วิชาการผลิตจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง วิชาการผลิตสารชีวภัณฑ์ วิชาการเพาะเห็ดโคนน้อย วิชาการเพาะเห็ดฟาง วิชาการบริหารจัดการกลุ่มการ

จัดทำแผนการผลิต/โครงการ และการตลาดเบื้องต้น วิชาการจัดการสินเชื่อด้านการเกษตร และวิชาการจัดการตลาดสินค้าเกษตร

โดยผลการประเมินระดับการนำไปใช้ประโยชน์ของหัวข้อวิชาในหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๑๙ คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๘๗

๒. กิจกรรมการพัฒนากลุ่มเกษตรกร

อำเภอรัตนบุรี แบ่งเป็น ๑๓ ชุมชน สนับสนุนการดำเนินการประกอบการของเกษตรกรชุมชนละ ๓๐๐,๐๐๐ บาท งบประมาณทั้งสิ้น ๓,๙๐๐,๐๐๐ บาท

ผลการดำเนินงาน

กลุ่มเกษตรกรในชุมชน จำนวน ๑๓ ชุมชน เสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณผ่านเวทีชุมชน คณะกรรมการพัฒนาด้านการเกษตรระดับชุมชน และคณะกรรมการพัฒนาด้านการเกษตรระดับอำเภอ ภายใต้หลักเกณฑ์เงื่อนไขของโครงการฯ จำนวน ๒๕ โครงการ รายละเอียดดังนี้

โครงการด้านการผลิตปุ๋ยอินทรีย์และการปรับปรุงบำรุงดินจำนวน ๒ โครงการ

ชื่อชุมชน	โครงการ	เกษตรกรได้รับประโยชน์ (ราย)	งบประมาณ (บาท)
ตำบลทับใหญ่	การผลิตปุ๋ยอินทรีย์	๕๖๑	๓๐๐,๐๐๐
ตำบลดอนแรด	การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชุมชนตำบลดอนแรด	๗๐	๑๕๐,๐๐๐

โครงการด้านการผลิตพืช พันธุ์พืชจำนวน ๘ โครงการ

ชื่อชุมชน	โครงการ	เกษตรกรได้รับประโยชน์ (ราย)	งบประมาณ (บาท)
ตำบลไผ่	การเพาะเห็ดนางฟ้า	๒๗	๕๐,๐๐๐
ตำบลไผ่	เพาะเห็ดบ้านไผ่ หมู่ ๑	๒๙	๕๐,๐๐๐
ตำบลไผ่	เพาะเห็ดโคนน้อย	๒๗	๕๐,๐๐๐
ตำบลแก	ส่งเสริมอาชีพเพาะเห็ดโคนน้อย เห็ดขอนขาว และเห็ดนางฟ้า	๒๘	๓๐,๐๐๐
ตำบลแก	ส่งเสริมอาชีพเพาะเห็ดนางฟ้า	๓๑	๓๐,๐๐๐
ตำบลเปิด	เพาะเห็ดสร้างรายได้	๑๕๓	๓๐๐,๐๐๐
หนองบัวทอง	เพาะเห็ดสร้างรายได้หนองบัวทอง	๔๐	๑๐๐,๐๐๐
ตำบลธาตุ	เพาะขยายพันธุ์พืชสร้างรายได้	๓๐	๖๐,๐๐๐

โครงการด้านประมง จำนวน ๕ โครงการ

ชื่อชุมชน	โครงการ	เกษตรกรได้รับประโยชน์ (ราย)	งบประมาณ (บาท)
ตำบลไผ่	ส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงปลาตาก	๕๙	๑๕๐,๐๐๐
ตำบลแก	เลี้ยงปลาตากบักอูย	๒๘	๖๐,๐๐๐
น้ำเขียว	การเลี้ยงปลานิลแปลงเพศในบ่อดิน	๒๒๖	๓๐๐,๐๐๐
ตำบลหนองบัวบาน	เลี้ยงกบในบ่อพลาสติก	๒๑๖	๓๐๐,๐๐๐
ตำบลดอนแรด	เลี้ยงปลาตากบักอูยในกระชัง	๕๖	๑๕๐,๐๐๐

โครงการด้านการผลิตอาหาร การแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร จำนวน ๙ โครงการ

ชื่อชุมชน	โครงการ	เกษตรกรได้รับประโยชน์ (ราย)	งบประมาณ (บาท)
ตำบลแก	ส่งเสริมอาชีพทอผ้าไหมมัดหมี่	๒๖	๖๐,๐๐๐
ตำบลแก	ทอผ้าไหม	๒๕	๖๐,๐๐๐
ตำบลแก	แปรรูปปลาเพื่อสร้างรายได้	๒๙	๖๐,๐๐๐
ตำบลหนองบัวทอง	ทอเสื่ออกและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเสื่ออก	๒๗	๑๐๐,๐๐๐
ตำบลหนองบัวทอง	แปรรูปผลผลิตทำขนมขบเคี้ยว	๓๐	๑๐๐,๐๐๐
ห้วยแก้วหนองบัวบาน	การทำแหนมหมู	๑๒๕	๓๐๐,๐๐๐
ตำบลธาตุ	แปรรูปอาหารและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร	๑๗๓	๒๔๐,๐๐๐
ตำบลยางสว่าง	อาหารแปรรูปหมูแดดเดียว	๑๗๗	๓๐๐,๐๐๐
ตำบลรัตนบุรี	อาหารแปรรูปหมูแดดเดียว	๓๓	๓๐๐,๐๐๐

โครงการด้านปศุสัตว์ จำนวน ๑ โครงการ

ชื่อชุมชน	โครงการ	เกษตรกรได้รับประโยชน์ (ราย)	งบประมาณ (บาท)
ตำบลกุฉาภิรม	การเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง	๒๐๐	๓๐๐,๐๐๐

ซึ่งทุกโครงการได้ดำเนินการโครงการฯ เบิกจ่ายงบประมาณ และจัดทำบัญชีโครงการโดยได้รับการตรวจจากสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์สุรินทร์ เรียบร้อยแล้ว

ภาพกิจกรรม

การจัดเวทีชุมชน

กิจกรรมการฝึกอบรมเกษตรกร

กิจกรรมการพัฒนากลุ่มเกษตรกร

